

P A R S III.

PRAEPARATIO ET VIRES
REMEDIORVM.

§. 67.

Simplicium remediorum vires arte pharmaceutica vel conseruantur, vel augentur, vel corriguntur, vel imminuantur vel demum prorsus immutantur, prout diuersus adhibetur praeparandi modus. In hoc sane, recte applicando eligendoque, multum adhuc desiderari, quotidie experimur, et optandum est, vt ad elaboranda corpora simplicia et ex hisce producenda remedia pharmaceutica plus temporis et laboris impendatur et praeparationum, haectenus vsitatarum, permultae corrigantur, inutiles minusque conuenientes aut ridiculae remoueantur, contra vero aliae, nouae vtilis et secundum chemiae fundamenta excogitatae, apponantur. Inprimis maxime necessarium est, vt menstruorum numerus augeatur, neque vnum, vt cum spiritu vini fieri solet, ad quorumcunque fere remediorum fluidorum praeparationem adhibeatur. Cum itaque fluida remedia absque menstruis appropriatis recte praeparari nequeant, eademque etiam persaepe ad solidorum praeparationem et semper fere ad praeparanda remedia
con-

60 *Pars III. Praeparatio et vires remediorum.*

consistentiae mediae requirantur, Sectione priori de menstruis et posteriori de ipsis remediis, secundum methodum, nobis praescriptam, praeparandis agamus. Vix tamen absolutam de menstruis expectabis doctrinam: pharmacopoeae enim ad chemica principia et experientias elaborandae nostrisque temporibus accommodandae specimen exhibituri praecipuarum tantum specierum exemplum dabimus, simulque ostendemus, quomodo vires genuinae erui, conseruari nouaeque detegi possint.

S E C T I O I.

MENSTRVA PHARMACEV-
TICA.

§. 68.

Menstruorum nomine idem hic intelligendum est, quod in chemia ita appellatur, eo tantum discrimine, quod omnia, quae chemiae inseruiunt, menstrua in pharmacia usurpari non possint, sed ea tantum vtilia censenda sint, quae per se, in corpus humanum ingesta, salutares effectus produciunt, vel peculiari ratione praeparata tunc demum soli pharmaciae inseruiunt. Dicitur menstruum pharmaceuticum substantia fluida, quae, vi salutari instructa, corpora naturalia, se ipsa densiora soluit, seque his vnit et substantiam, vi salutari donatam, producit.

§. 69.

Cum ob insignem mixtionum et compositionum diuersitatem vniuersale menstruum inuenire, impossibile sit, diuersa itidem et permulta quidem menstrua necessaria esse, statuendum est. Omnia autem, quaecunque sint quaeque etiam in posterum detegantur, menstrua commode ad quatuor classes reduci poterunt. Vel enim menstrua aënea sunt, vel salina, vel inflammabilia vel demum ex his varie composita, quae cuncta nonnullas quidem proprietates communes habent, singula tamen ob pecu-

peculiarem indolem singularem quoque actionem hinc inde exercent ideoque diuersa plane largiuntur remedia.

CAPVT I.

MENSTRVA AQVEA.

§. 70.

Aqua simplex, non destillata, omnis saporis, odoris et coloris expers et plane pellucida, fluidum sistit, cuius particulae, quamdiu fluiditas cernitur, perenni motu agitantur. Egelida, in corpus humanum ingesta, nullum stimulum fibrae solidae musculari adfert, acrimonias, humoribus intime non inhaerentes, sed adiunctas quasi, quascunque diluit, vimque earum infringit et aliqua ex parte secum ex corpore ducit, materiem viscidam laxioris texturae fluidiorem reddit et ad euacuationem disponit, gluten naturale molle seruat, hincque in solidis humectationis effectum et flexilitatem inque humoribus fluiditatem producit et ad appositionem particularum chylosarum earumque assimilationem quidquam confert; caeterum diuresin naturalem adiuuat. Idem, sed maiori cum effectu praestat tepida, eademque gluten adeo emollit, vt solida magis laxa fiant. Calida autem ob plures, quas fouet, particulas igneas fibram muscularem stimulat, fluida exagitat, aquosas partes cum salinis ad se rapit, et ex corpore eliminat;

minat; hinc siccitatem in solidis et fluidis relinquit. Minus humectat frigida, multo minus adhuc gelida, mobiles particulas compescit; quapropter fibram roborat et sensilitatem minuit: minus etiam ea diluit nec acrimoniarum vim valde infringit.

§. 71.

Aqua fontana, vel pluuiialis vel fluuiatilis destillata, aqua simplici, non destillata, purior natura tamen calidior est. Magis itaque fibram muscularem afficit, frigida licet, minus tamen quam non destillata roborat, neque etiam tepida adeo humectat. Profundius penetrat, salinas substantias magis ad se rapit et humores magis attenuat. Calida fortius stimulat, fluida magis mouet humoremque perspirabilem magis ac non destillata augeat. Diuresin non adeo promouet siue ea tepida siue frigida siue calida sit.

§. 72.

Aqua non destillata calida vel etiam ebulliens, corporibus naturalibus affusa, partes volatiles, fere euolutas, in se suscipit itidemque cum his partes quasdam fixas, saponaceas, mucilagineas, gelatinosas, salinas et gummosas extrahit seque his vnit. Aqua haec, cum corporibus decocta, dictas partes fixas, firmiter cohaerentes, magis recludit et extrahit, immo adeo resinosas, cum gummosis arctius connexas, suscipit. Hinc quoties volatiles, odore percipiendae, partes ex corporibus extrahendae sunt, calida seu ebulliens tantum affundenda est, et, quoties fixiores eliciendae sunt, eadem

eadem cum corporibus decoquenda est. Quodsi vero corpora et volatiles et fixas partes salutare simul continent, alius modus praeparationis necessarius est. E. g. lignum Sassafras et volatilibus et fixis, vtrisque vtilibus, instructum est. Decoquatur certa quantitas dicti ligni cum aqua; remoto ab igne decocto, adhuc ebullienti aut ad minimum calidissimo, addatur denuo eadem eiusdem ligni quantitas. Stent cuncta per quadrantem horae aut ultra in digestionem absque igne, et calidum vel etiam tepidum vsurpetur. Ita vis stimulans et resoluens in tali decocto maior et constantior erit itidemque depuratio humorum fortior eodem obtinebitur.

§. 73.

Neesse etiam est, vt aqua vel fontana vel pluvialis etc. destillata in officinis profset. Licet enim ad potiones compositas a medicis plerumque aquae destillatae odoratae praescribantur, requiritur tamen, vt, si vires simplicium accuratius explorandae sint, fluidum quoddam admittatur, quod nullam mutationem simplicibus inducit. Negandum quidem non est, plerumque ad obtinendum huncce finem aquam simplicem non destillatam destinari posse, nihilo minus tamen tum ob puritatem istius aquae, tum ob ipsos aegrotantes, qui aquae simplici non destillatae nullam vim adscribunt, destillata praestat. Praeterea remediorum quorundam indoles eam adeo requirere videntur, nisi alias mutationem pati debeant. Sic emulsio ex aqua simplici destillata et amygdalis dulcibus
para-

parata emulsiōni ex iisdem feminibus et aqua simplici non destillata paratae praestat: illam enim multo sapidiorem, gratiorem immo efficaciorē quam hanc habebis. Caeterum si potiones cum aqua simplici interdum ad duos, tres pluresue dies componendae sint, destillata omnino ob euitandam corruptionem necessaria est; quapropter nunquam ea possunt carere officinae.

C A P V T II.

MENSTRUA SALINA.

§. 74.

Menstrua salina fluida largiuntur, quae aquam salibus unitam continent. Iam vero salinis quibuscunque particulis, in fluiditate constitutis, maior mobilitas et efficacia a natura inest; hinc ab eiusmodi menstruis maiorem efficaciam in corpore humano expectabis. Cum autem salia tam diuersae indolis sint, et singula quoque, ratione motus particularum insigniter a se inuicem differant, multos etiam atque diuersos inde dependere effectus, coniiiciendum est. In genere igitur, respectu solidarum et fluidarum corporis humani partium, salibus stimulantem, exsiccantem, adstringentem et roborantem vel relaxantem et resoluentem vel etiam coagulantem vim inesse, notamus. Deinceps corporum simplicium, medicata vi instructorum, efficaciam, appropriata si adhibeantur menstrua, augeri, id tamen,

E
prout

prout corpus solvendum se habet, effectu vario perfici, putamus.

§. 75.

Menstrua salina ad tres classes reducimus. Sunt enim vel acida, vel alcalina, vel media. Minime vero cuiuslibet classis species vna eademque ratione in humanum corpus agunt, neque etiam simplicibus corporibus adiuncta in producendis remediis vnum eundemque effectum edunt; quare singulas quasque species hic commemorare et efficaciam in corpus humanum et efficaciam in corpora simplicia exponere, libet. Itaque primo de acidis, dein de alcalinis, tandem de mediis eorumque effectibus insimulque de usu eorundem in componendis remediis pharmaceuticis agendum est.

CLASSIS I.

MENSTRVA ACIDA.

§. 76.

Acida menstrua, in pharmacia vsurpanda, mineralis inprimis et vegetabilis profapiae sunt. Ex mineralibus huc praesertim spectant acidum vitrioli, acidum nitri, acidum salis communis et acidum salis succini; ex vegetabilibus vero acidum aceti et citri succus. Quae cuncta vel per se corpori applicari possunt, vel cum aliis corporibus, vi medicata donatis, coniungi se patiuntur; tuncque remedia singularis indolis praebent.

§. 77.

§. 77.

Acidum vitrioli ea quantitate aquae simplicis destillatae dilutum, vt saporem quidem valde acidum in lingua excitet, neutiquam vero hanc ipsam laedat, solidam quidem fibram stimulat, sed aqueas partes ex glutine quasi extrahendo vel easdem cum oleosis et terreis magis intimiusque combinando, eandem constringit. Fluida quaedam corporis humani e. g. sanguinem, eius serum etc. coagulat, huncque effectum in his eadem ratione, vt in glutine solidarum partium animaduertimus, producit. Partes igitur sanguinis, in motu constitutas, figendo et refrenando, circulum auctum compescit vel imminuit et in genere, inflammabilium partium motum cohibendo, motum circulatorium auctum et intestinum putredinosum compescit, simulque resolutum sanguinem, nisi plenaria resolutio iam facta fuerit, condensat. Inprimis eam putredinis speciem cohibere videtur, vbi in vitio pituitoso, cum pauca materie vnguinosa coniuncto, motus demum spontaneus exortus viscidum ab hacce materie separare incipit, partesque seiunctas noua ratione miscet; quale quid in morbis continuis putridis, a biliosa causa ortis, obseruamus. In genere igitur dicendum est, a diluto hoc acido irritabilitatem, licet ab eodem sub initio excitetur, vere tamen minui, motum humorum cohiberi ipsosque humores condensari.

§. 78.

Raro quidem acidum vitrioli dilutum in pharmacia ad componenda remedia fluida in vsu fuit;

interim cum substantiis dulcibus aut vnguinosis coniunctum remedia praebet, certe non spernenda. Sic medicamenta impetrantur antiputrida, quae fibram solidam non adeo confringunt et exsiccant, quaeque etiam per usum diuturnum nec faucium nec interiorum partium smegma naturale, ob nimiam alias condensationem, facile destruendum, nimis exsiccant.

§. 79.

Acidum nitrosum eodem modo, vt vitriolicum, dilutum eadem fere ratione in corpus humanum agit, minus tamen exsiccat, neque adeo condensat et oleosam sanguinis partem cum aquea coniunctam magis seruat. Praesertim oleosam sanguinis partem nimis exagitatam compescit, eandemque, ob motum intestinum resolutorium ab aquea secedentem, cum hac denuo quasi coniungit, ideoque in putredine, vbi viscidum inflammatorium in putrilaginem penitus ruit, optimi usus est.

§. 80.

Inter alia, quae cum acido hoc diluto coniungi possunt, corpora, mellea in primis saccharina, aromatica non adeo calida et dulci sapore donata, tandem balsamica et gummata resoluentia huc spectant. Ita namque remedia producuntur, quae in motu circulatorio nimis aucto vel in putredine, a causa inflammatoria orta, effectu suo nunquam destituentur.

§. 81.

§. 81.

Et acidum salis communis, methodo §. 77. dilutum, menstruum ex parte praebet, quod vel per se vel potius cum aliis corporibus coniunctum salutare effectus edere valet. Interim caute cum eodem mercandum est, siquidem dilutum quoque singulari modo in terram animale agitur, hancque a reliquis partibus auellit, atque ita erosiones producit. Densat quidem fluida, quare etiam solida exsiccat; ideoque eadem ratione motui circulatorio aucto vel intestino quoque putredinoso aduersatur; sed minus tuto ob allegatam causam interne propinandum esse, putabis. Exterius tamen, ubi ulcera putrida a scorbutico alcalino orta sunt, cum melleis corporibus mixtum egregium remedium antisepticum largitur.

§. 82.

Succini sal, rite depuratum et sufficiente quantitate aquae solutum, singulare menstruum acidum praebet, quod neque cum minerali neque cum vegetabili villo comparandum est, cuius acidum sal, ab acido primigenio forte ortum, tam a mineralibus quam a vegetabilibus admixtum quidquam habet et oleosam praeterea substantiam in sinu foetet. Menstruum hoc in corpus humanum ingestum fibram muscularem non leuiter stimulat, oleosam humorum partem in motum ducit et attenuat, neque tamen ab aquosa separat. Fluidum nervum vix exagitare videtur, potius motus eiusdem nimios componit et irregulares corrigit. Quo facto putredini, a viscido pituitoso vnguinoso

lente ortae resistit, et spasmos, a simili causa excitatos, compescit; praeterea diuresin mouet et putridum ibi haerens corrigit et ex parte aufert, inque omnibus fere morbis conducit, ubi lentor humorum est, et ubi vel viscidum mere pituitosum vel idem cum vnguinosa substantia coniunctum causam praebet. Cum substantiis balsamicis, graecolentibus vel etiam foetidis digestum remedia largitur, quae similem efficaciam sed maiori cum effectu produnt et interdum nervos *singulari modo afficiunt.*

Acetum vini optimum, non destillatum, compositum magis acidum, plures partes aqueas nec paucas oleosas cum spirituosa substantia coniunctas fouet. Gluten cohaesionis nimis laxum pituitosum aquosum leniter densat, idem siccum magis, tenax, aqueis *particulis fere orbatum emollit.* Hinc eo respectu fibram solidam vel firmat vel leni modo emollit. Caeterum irritabilitatem vel restituit vel conseruat. Sanguinem et serum eiusdem nunquam coagulat, fluiditatem eorum potius aliquantisper auget, *ita tamen, vt humores nimis aquosos et pituitosos paulo denset, tenaces vero et aqueis particulis orbatos attenuet.* Praesertim oleosam sanguinis partem cum aquea coniunctam seruat, vel separatas fere rursus vnit. Ob spirituosas particulas cum neruorum fluido miscere se videtur, hocque grate afficit et irregulares eius, vel a defectu vel ab acri quodam principio non acido productos, motus regulares reddit.

Quam

Quam ob rem fibrae musculari lenem stimulum, tum per se tum ob auctum fluidi neruei, ad fibram muscularem adducti, motum regularem, applicat, inde sanguinis motum paulo accelerat et intestinum, tum ob auctum circulum tum ob proprias vires applicatas, tollit ideoque putredini plane resistit.

§. 84.

Acetum vini destillatum acidas quidem cum spirituosis coniunctas partes continet, pluribus tamen oleosis destitutum est. Quapropter magis roborat, minus diluit et vix humectat; sanguinem magis exagitat neque vero oleosam sanguinis partem ab aquosa seiungit; nerueum fluidum magis mouet, nec vnquam tam grate afficit. In genere hocce acetum calidum magis est, fortius stimulat et putredini, licet minus quam non destillatum, resistit.

§. 85.

Laudabile hoc menstruum proficua admodum largitur remedia. Optime enim cum volatilibus et spirituosis particulis itidemque oleoso-resinosis vel gummeo-resinosis partibus corporum valde odoratorum misceri se patitur. Inde non solum optima remedia diaphoretica, omni aestuante vi destituta, sed vera quoque antiputredinosa obtinentur. Pari quoque ratione egregia neruina remedia in morbis, a defectu fluidi neruei vel eodem parcius influente exortis, vsurpanda dicti menstrui ope praeparantur. In componendis remediis roborantibus, si substantiae mucilagineo-

terreae vel etiam salino-terreae ei adiunguntur, bene se gerit. Cum dulcibus et mucilagineo dulcescentibus mixtum resoluentia antiputrida, grate reficientia et lenissime stimulantia exhibet. Tandem cum alcalinis vel terreis vel etiam metallicis quibusdam corporibus coniunctum his adeo se vnit, vt nouae substantiae, nouis iisdemque saepe generose agentibus viribus instructae, producantur.

§. 86.

Aceti destillati vires tam late non patent; quare istud, vt menstruum pharmaceuticum, non adeo proficuum est, licet non negandum sit, et hoc interdum ad soluenda quaedam corpora absolute necessarium esse. Si tamen super corpora quaedam valde odorata, fragrantia vel etiam grate spirantia destillatur, ita tamen, vt omne empyreuma praecaueatur, remedia obtinentur, quae, subtilissimis mobilissimisque particulis ditata, in morbis quibusdam lentis et continuis putridis, vbi fluidi nervei inopia est, vel istud adeo forsitan aliquanto corruptum, laudabili effectu nunquam destituta esse videntur.

§. 87.

Citri succus, nullis particulis spirituosis impraegnatus pluresque acidas cum mucilagineis coniunctas fouens, fibram muscularem, ob gluten nimis aquosum relaxatam, aqueas partes dissipando acidasque suas cum mucilagineis applicando, roborat: minime tamen conuenit, vbi idem iste fatus cum acida acrimonia coniunctus est. Hu-
mo-

morum fluiditatem conferuat, acrimoniam rancidam et alcaliscentem, cum viscido atrabilario saepe coniunctam inuertit, bilis efficaciam infringit, tenacem tamen et viscidam neque vero pituitosam neque acidam corrigit. In genere citri succus magis adstringit quam acetum, minus contra solvit; putredini vero, quae a causa biliosa, sanguinem humoresue inquinante, prouenit, resistit. Caeterum diuresin promouet neque ita diaphoresin.

§. 88.

Raro succus citri vt menstruum vsurpatur, potius per se vel cum aqua dilutus aegrotis exhibetur. Cum corporibus tamen dulcibus et dulcescentibus mixtus et digestus remedia largitur, quae viscidum atrabilarium ex parte soluunt vel ad solutionem certo disponunt, tuncque infimul putredinem nondum euolutam impediunt et materies peregrinas per renes praesertim educunt.

CLASSIS II.

MENSTRVA ALCALINA.

§. 89.

Sales alcalini tum fixi tum volatiles, cum sufficiente quantitate aquae coniuncti, menstrua praebent, quae in vsum pharmaceuticum conuerti possunt. Tanta quidem, quae ab acidis prouenit, utilitas ab alcalinis menstruis expectanda non est, haec ipsa tamen, si vel per se vel cum aliis

corporibus coniuncta sunt, ob peculiarem efficaciam, quam in acidum morbosum et viscidum, cum acido coniunctum, exercent, contemnenda non esse, experimur. Inter fixa alcalia praecipue pura aligenda sunt, et inter haec solutum sal tartari aut eius oleum per deliquium, et cinerum clauellatorum solutio eorundemque per deliquescentiam productum liquamen huc spectat. Ex volatilibus autem spiritus salis ammoniaci simplex et spiritus cornu cerui reliquis praeferendi inque pharmaceuticum usum ducendi sunt.

§. 90.

Menstrua alcalina fixa aqua destillata simplici eo vsque diluta, vt linguam nequaquam laedant, in fibram muscularem valide agunt, hancque vehementer stimulant, ita tamen, vt, si diutius paulo continuentur vel in largiori quantitate propinentur, omnem fere stimulum auferant. Materiale enim cohaesionis gluten adeo attenuant, seque ei vniunt, vt eo a terreis partibus separato continuitas cumque hac demum stimulus tollatur, vel admodum imminuatur. Pari quoque modo humores corporis resoluunt, et naturalem densitatem, ab arcta cohaesione partium oleosarum cum aqueis terreisque dependentem, insigniter minuunt, tantamque fluiditatem inducunt, vt densitate immixta stimulus, ab ipsis fluidis ad solida applicandus, cesset. Quo facto motus progressius, primo licet auctus, diu posthaec non continuatur, sed infra naturalem multum imminuitur. Cum vero exsolutae particulae oleosae, cum alcalini menstrui parti-

particulis coniunctae, in mobilitate, vltro continuanda, non imminuantur, solidae autem partes ob humorum densitatem deletam et imminutam irritabilitatem rite reageremotumque progressuum, vt par est, nec continuare nec debite intendere possint; intestino tunc particularum istarum motu aucto plenaria humorum resolutio producitur et ille status subnascitur, qui in genere putredo audit.

§. 91.

Haec in naturali solidorum fluidorumue corporis humani statu praestant menstrua alcalina; aliter paulo in praeternaturali seu morbofo eorundem statu se gerunt. Viscido enim pituitoso in humoribus accumulato sanguinis humorumque particulas naturales vehementer adeo non aggrediuntur, sed in viscidum vim suam dum exercent, multum virium, nunquam tamen penitus, amittunt; cumque in tali humorum statu solidae etiam partes ob gluten nimis laxum relaxatae sint, harum etiam laesio tam cito metuenda non est. Semper tamen perpendendum est, et solidorum habitum et fluidorum indolem simul affici, remediisque his diu praeter modum et inconsiderate vsurpatis, motum intestinum, visciditate vltro non obstante, induci et vniuersalem fluidorum resolutionem suboriri. Praeterea acidam humorum acrimoniam egregie inuertunt et viscidum inprimis cum acido coniunctum destruunt, hinc morbos, a tali causa dependentes ad sanationem omnino disponunt. Vix autem profunt, vbi viscidum atrabilarium morbis ansam praebet, multo minus, vbi cum

cum hoc viscido rancida, oleosa et biliosa acris materies coniuncta est. Certissime enim tunc laedunt et vniuersalem resolutionem inducunt.

§. 92.

Cum variis corporibus naturalibus coniuncta haec menstrua remedia non contemnenda praebent, ita quidem, ut illorum vis paulo intendatur, menstruorum contra efficacitas his ipsis paulisper imminuatur. Coniungi se patiuntur cum oleis oleosisque corporibus, gummatibus et vnguinoso-resinosis corporibus, praesertim quando vis eorundem in singulari quodam principio volatili seu spiritu sic dicto rectore consistit. Caeterum multum ad compositorum salium salinarumque substantiarum praeparationem conferunt, aliaque corpora eo saepe dispenunt, ut haec ipsa idonea sic facta in conuenientibus demum mensuris solui queant. Itaque praeparationi antacidorum remedium et eorum in primis, quae viscidum pituitosum, cum acido coniunctum destruunt, inferuiunt.

§. 93.

Menstrua alcalina volatilia pura, ut spiritus salis ammoniaci simplex, tam cito, tamque constanter, ut fixa, gluten solidorum non destruunt: insigniter tamen partes corporis afficiunt, irritabilitatem repente augent, motumque subitaneum, diu tamen non perdurantem, sed talem producant, qui in motum longe languidiorem posthac desinit. Humores magis quam fixa attenuant, in motum subito cient, oleosam in primis sanguinis partem res-

sol-

soluunt, et humores ad alealescentiam et resolutionem plenariam nunquam, immoderate si vsurpentur, corrigendam disponunt, immo adeo hanc ipsam inducunt. De reliquo acidum egregie inuertunt, hocque, in diffitis adeo minimisque corporis humani vasis haerens, inuertunt, cumque eo viscidum subtilissimum coniunctum resoluunt.

§. 94.

In extrahendis simplicium quorundam corporum viribus minime otiosa se praebent alcalina volatilia, inprimis oleosorum subtilium et eorum, quae odorem quasi oleoso-spirituosum, nares fortiter vellicantem, de se spargunt, coniunctionem amant. Super eiusmodi enim corpus destillata vel cum eodem digesta remedia largiuntur, quae irritabilitatem excitant, sanguinem exagitant et a viscido liberant, acidam acrimoniam tollunt et insigniter resoluunt.

§. 95.

Idem fere de menstruis alcalinis volatilibus dicendum est, praeter id, quod magis et constantius fibram muscularem stimulent, irregularem fluidi neruei motum tollant eumque tamen auctum reddant, sanguinis partem oleosam magis attenuent magisque a reliquis separent, aqueas humorum partes insigniter dissipent, siccitatem posthac inducant et depascentem calorem relinquunt. Hanc ob causam remediorum antispasmodicorum praeparationi inseruiunt, et eorum praecipue, quae ad corrigendum acidum, cum viscido coniunctum inque subtilissimis vasculis haerens motusque fluidi

di neruei ob id irregulares producens, multum valent. Quapropter super corpora graueolentia dicta menstrua abstrahi vel cum vnguinoso-oleosis corporibus graueolentibus digeri omnino possunt.

CLASSIS III.

MENSTRVA SALINA MEDICINAE INDOLIS.

§. 96.

Ex accurata acidorum alcaliumue coniunctione fluida salina, nec ad haec nec ad illa referenda sed mediae quasi inter ea naturae produci, constat. His sane, si non omnibus, plurimis tamen tum in corpus humanum tum in alia corpora insignis efficacia est, ita, vt non solum per se exhibita egregium vsum praestent, sed etiam cum aliorum corporum viribus coniuncta has magis liberas reddant et remedia singularis indolis et efficaciae fiant. Sunt autem duplicis generis, alia fixa alia volatilia aut ad minimum semiuolatilia, quae ammoniacalia alias salia appellantur. Ad fixa pertinent liquor tartari vitriolati, liquor arcani duplicati, liquor salis mirabilis *Glauberi*, liquor nitri regenerati, liquor salis digestiui *Syluii*, liquor terrae foliatae tartari et liquor tartari tartarificati. Inter salia ammoniacalia huc spectant liquor salis ammoniaci vulgaris, liquor salis ammoniaci regenerati, liquor salis ammoniaci secreti *Glauberi*, liquor

quor nitri flammantis, sal ammoniacus liquidus et liquor tartari solubilis. Inter salia ammoniacalia empyreumatica reliquis omnibus palmam praeripit liquor cornu cerui succinatus, licet non negandum sit, etiam cum spiritu cornu cerui alia plura acida coniungi sicque alia salia ammoniacalia empyreumatica produci inque vsum pharmaceuticum conuerti posse. Notandum insuper est, omnes hos liquores salinos adeo saturatos requiri, vt omnis superflua aquositas absit, iique ipsi ad crystallos deponendas aptissimi reperiantur. Cum autem eorum nonnulli aetate situm interdum contrahant, hinc ex parte corrumpantur, pauillum spiritus vini addatur, necesse est, quo addito in multum tempus conseruantur omnino.

§. 97.

Liquor tartari vitriolati lenem fibrae muscolari applicat stimulum, eamque non adeo ad motum sollicitat, vixque eandem relaxat. Viscidum primarum viarum iners, tenax et aquosum attenuat et resoluit, idemque in secundis quoque viis hospitans, minori tamen cum effectu, destruit. Viscido destructo et ad euacuationem disposito, partibusque aquosis pluribus hanc ob causam dissipatis, absque relaxatione solidarum partium resoluit, exsiccationem potius aliqua ex parte relinquit et ob id etiam humores naturales vix adeo attenuat et lenissimum demum robur in solidis partibus relinquit. Cum purgantibus remediis et corporibus amaris digestus vel etiam lenissime decoctus egregia remedia largitur, quae viscidum iners destru-

fruum et euacuant, vel alia praebet, quae resolunt et leniter infimul roborant et digestioni ciborum opitulantur.

§. 98.

Liquor arcani duplicati, rite parati, in pluribus quidem cum praecedente conuenit, multo tamen remiffius agit, inprimis si ad nitri praeparationem acre lixiuum alcalino - calcareum adhibitum fuerit. Acidum igitur vitrioli cum caustico nitri alcali coniunctum medium salem constituit, qui rite solutus fibram muscularem vix, vt tartarus vitriolatus, afficit et actionem praecipuam in primis viis prodit: magis etiam roborare quasi videtur, hinc commode huius liquoris ope remedia resoluentia parari possunt, quibus fibra solida vix relaxatur neque tamen praeter modum roboratur. Cum iisdem corporibus praecipue amaris coniungi se patitur, quibuscum liquor tartari vitriolati coniunctionem amat.

§. 99.

A liquore tartari vitriolati et liquore arcani duplicati multum differt liquor salis mirabilis *Glauberi*. Acidum enim vitrioli cum alcali salis communis seu, quod idem est, cum alcali minerali coniunctum aliam naturam induit aliosque ob id effectus producit. Maiorem stimulum dictus liquor fibrae musculari applicat quam praecedentes liquores, irritabilitatem fortius auget, humores naturales potentius attenuat et viscidum praesertim iners pituitosum vel etiam pituitosum cum vnguinosa materie coniunctum resoluit et ad euacuationem

nem

nem disponit immo saepe per varia colatoria imprimis per primas vias interdum etiam per vrinarias vias euacuat. Cum mucilagineo dulcibus substantiis coniunctus iste liquor remedia producit, quae viscidum atrabilarium attenuant. Amaris stimulantibus acriusculis vnitus remedia aduersus viscidum pituitosum tenax itidemque concreciones terreas largitur, et cum amaricantibus nauseosis combinatus primas vias expurgat et ad restituendam digestionem quidquam facit.

• §. 100.

Liquor nitri regenerati lenem quidem paulo tamen maiorem stimulum, quam soluti sales medii ex acido vitriolico parati, fibrae musculari applicat, oleosam humorum partem attenuat cumque aquea coniunctam seruat, eandemque, ad separationem ab aquea pronam, cum hac rursus vnit, tuncque attenuat et dispositionem ideo ad coagulum phlogisticum tollit, atque bilis et sanguinis exaestuationem impedit. Praeterea viscidum pituitosum resoluit et secedentes particulas vnguinosas attenuat motasque compescit, ideoque praeternaturalem ab hac dyscrasia dependentem calorem tollit, tuncque ad promouendam diuresin quidquam confert. Cum substantiis mucilagineo-dulcibus aut gummatibus resoluentibus per digestionem coniunctus iste liquor remedia ad resoluendum coagulum phlogisticum et tollendos spasmos, a simili causa dependentes suppeditat. Cum natiuis etiam balsamis aut substantiis balsa-

F

micis

micis digestus aduersus putridam inprimis viarum
vrinariarum dispositionem remedia exhibet.

§. 101.

Loco soluti salis communis, cui natura humana adeo assuescit, liquor salis digestiui *Sylvii* commode substitui poterit. Aliter hic quam ille agit, siquidem in sale digestiuo *Sylvii* acidum salis cum alcali vegetabili in sale communi autem idem istud acidum cum alcali minerali coniunctum est, et vtrumque alcali a se inuicem differt, hinc sales medios diuersae indolis constituit. Stimulat iste liquor fibram muscularem neque lenem irritationem excitat: gluten naturale et humorum densitatem naturalem minuit, minime autem causam celeritatis seu motus sanguinis aufert, sed hunc, motum nimirum, acriores sanguinis partes augendo maioremque ob id stimulum solidis applicando, auget ideoque progressiuum sanguinis motum promouet. Praeternaturale itaque viscidum pituitosum, iners, cum nulla acrimonia coniunctum, in sanguine et humoribus collectum, idemque solidorum interstitiis tenacissime inhaerens optime soluit, ad euacuationem disponit, immo aliqua ex parte eliminat. Magis id praestat et constantius tunc agit, si cum gummi-resinis, acri sapore instructis, cumque substantiis vel mere amaris vel acribus amaricantibus per digestionem vel etiam per coctionem coniungitur.

§. 102.

§. 102.

Liquor terrae foliatae tartari ob oleosas, quas intime fouet, particulas quasque cum salinis arte connexas habet, tum per se remedium egregium tum aliis corporibus adiunctus menstruum incomparabile largitur. Per se enim exhibitus solidam fibram muscularem absque insigni irritatione stimulat, naturales humores in fluiditate conseruat neque eorum densitatem adeo immittit; sanguinis quidem oleosam partem attenuat, minime vero ab aquosa separat, potius huic illum connubio iungit; quare euacuationibus quibuscunque fere prospicit. Inter corpora naturalia, quae coniunctionem cum hoc liquore amant, gummoso-resinosa, oleoso-balsamica, saponacea et amara praecipue eminent, tuncque remedia obtinentur, quae et ad coagulum phlogisticum, nimis tenax iam factum, et ad viscidum atrabilarium et ad viscidum pituitosum cuiuscunque fere indolis resoluendum seu ad resolutionem inchoandam aptissima censenda sunt. Egregia etiam hocce liquore parantur purgantia, inprimis si substantiae purgantes cum dicto liquore super igne lenissimo aliquamdiu digeruntur.

§. 103.

Liquor tartari tartarificati aliquas quidem sed pauciores multo partes oleosas in sinu fouet, quam praecedens liquor, idem fere sed minori cum effectu praestat, non adeo humectat, magis stimulat & diutius in corpore commoratur. Caeterum in viscidum pituitosum, in cavitatibus vaso-

rum reperiendum vel etiam lateribus partium adhaerens, fortius agit, idem magis disiungit, ipsa vero interstitia solidorum non adeo penetrat. Viscidum atrabilarium, in primis viis haerens, diuidit et ad solutionem aptum reddit, non aequè in minimis vasculorum cavitatibus hospitans, multoque minus in interstitiis solidarum partium deprehendendum disiungit. Dispositionem ad coagulum phlogisticum tollit, vel ipsum coagulum, vix enatum, ex parte soluit, semel vero formatum et tenax admodum non aggreditur. Cum balsamicis amaricantibus vel etiam gummatibus acriusculis et purgantibus gummoso-resinosis atque gummoso-mucilagineis amariusculis digestum remedia praebet, quae huic fini optime satisfaciunt.

§. 104.

Liquor salis ammoniaci vulgaris fibram muscularem insigniter stimulat et gluten naturale attenuat, humores corporis humani et oleosam praesertim sanguinis partem una cum aquea vehementer attenuat perque renes euacuat. In resoluendo viscido calcareae indolis et destruendis concretionibus tartareis reliquis palmam praeripit et in genere viscidum pituitosum, vbi terreae partes eminent, egregie resoluit. Digestione cum oleoso-salinis et balsamis natiuis coniunctus remedia sistit, quae viscidum pituitosum tenax, in subtilissimis vasorum maeandris haerens, resoluit et motum intestinum, in viscido illo oriundum, impedit, vel inchoatum iam tollit, ideoque putredi-

tre dinem, ab euoluta dicti viscida parte oleosa natam, areet.

§. 105.

Eadem fere praestat liquor salis ammoniaci regenerati, ex spiritu salis ammoniaci et acido salis producti; profundius tamen penetrat et concretionem terreas efficacius disiungit. Cum balsamis natiuis praecipue et diureticis amariusculis digestus remedia contra dispositionem concretionum calculosarum sistit, vel enatas iam pariterque viscidum viarum vrinariarum aufert. Pari quoque ratione concretionem similes, in glandulis residentes, destruit et tenacitati humorum, a superfluis particulis terreo-calcareis dependenti, insigniter aduersatur.

§. 106.

Liquor salis ammoniaci secreti *Glauberi* nonnulla quidem cum liquore tartari vitriolati communia habet, sed altius penetrat et viscidum tenax, ex pluribus particulis terreis aquosisque, paucioribus vero oleosis acidisque, constans atque minimorum valorum cauitates obstruens resoluit, densitatem humorum naturalem vix tollit, fibramque muscularem absque relaxatione lenissime irritat. Cum substantiis balsamicis amaris et amaricantibus digestus remedia contra viscidum acidum largitur idemque cum purgantibus amaris digestus euacuat.

§. 107.

Liquor nitri flammantis in resoluendo coagulo phlogistico, profundius in minimorum vasculorum cauitatibus haerente, plus valet, quam liquor nitri regenerati, cumque gummatibus resoluentibus aut substantiis dulcescentibus digestus praeparationi remediorum antiphlogisticorum inseruit. Digestus etiam cum resoluentibus remediis graeolentibus remedia antispasmodica refrigerantia largitur.

§. 108.

Excellentissimum sane et remedium et mentruum, praestantissimorum remediorum praeparationi inseruiens, sistit sal ammoniacum liquidum. Hicce enim liquor solida leni stimulo afficit, viscidum tenax oleosum in quocunque fere morbo, qui talem causam agnoscit, destruit, fluida naturalia quidem attenuat, attenuatorum vero conuulsiuum non disiungit; quare perspirationi vel etiam diuresi fauet, vixque adeo exsiccat. Motum fluidorum paulum intendendo et disiunctas partes oleosas aquosis reliquisue rursus vniendo intestinum motum arcet; paucis, admodum subtilis est et reliquis profundius penetrat. Cum substantiis balsamicis, gummoso-resinosis, vel mere resinosis, vel etiam mere gummosis, amaro-dulcibus et aromaticis digestus remedia largitur, quae viscidum cuiuscunque fere generis inprimis oleosum, nisi penitus resoluant, ad resolutionem tamen aptum reddunt et putredini resistunt.

§. 109.

§. 109.

Liquor cornu cerui succinatus, qui solutum salem ammoniacum oleosum sistit, profunde admodum penetrat inque subtilissimos corporis canaliculos se insinuat, fibram muscularem non adeo sollicitat et oleosam sanguinis partem exaltat et rarefacit neque tamen ab aquea seiungit. Viscidum pituitosum tenax, vnguinosum attenuat et ad vnionem cum aqueis particulis aptum reddit, pariterque viscidum pituitosum vnguinoso-acidum subtilius, in subtilissimis vasculis haerens resoluit, in motum ducit atque exturbat. Vix tamen con-
ducit, vbi, partibus aquosis dissipatis, humores corporis ab oleosa sanguinis parte exaltata nimisque iam in motum ducta nimis moti deprehenduntur, aut vbi viscidum atrabilarium, cum biliosa aut rancida materie coniunctum, morbos parit. Egrege itaque praeparationi remediorum anti-
spasmodicorum resoluentium inseruit, seque substantiis gummoso-oleosis aut vnguinoso-mucilagineis graueolentibus vnit atque ita remedia sistit, quae fluiditatem humorum conseruant, tuncque motum fluidi neruei inordinatum regularem reddunt, parcamque et imminutam eiusdem fluidi secretionem, humorum nimirum fluiditatem conseruando et vasculorum cavitates aperiendo inque iisdem haerentem materiem acrem vellicantem destruendo, augent.

CAPVT III.

MENSTRVA INFLAMMABILIA.

§. II.

Menstrua inflammabilia substantiam fouent, quae maxime mobilis seu ad motum facillime suscipiendum eundemque pariter citissime propagandum aptissima est, quaeque, a compedibus liberata inque motum ducta, substantiam cohaesionis materialem in corporibus compositis adeo sibi vnit vel in motum ciet, vt, hac ipsa mobili nunc facta, nexus corporum facillime disiungatur partesque corporum disiunctae, actiuae tunc existentes, in motum pariter ductae varios eosque diuersissimos saepe in haec vel illa corpora exercere possint effectus. Cum autem mobilis illa, in inflammabilibus mensruis deprehendenda substantia, in iisdem magis minus intricata haereat inque aliis plus minus mobilis iam existat, inque motum citatiorem duci possit, dicta menstrua in corpus humanum inque alia corpora non animata diuersissime agere, patet. Praecipue autem ad duo tantum in genere hic respiciendum est, scilicet ad olea et spiritus ardentis, quae, licet ob substantiam inflammabilem magnam inter se alant affinitatem, ob adiunctas tamen partes, plus minus compositas, et ob ipsam substantiam inflammabilem, vel euolutam iam vel intricatam adhuc, adeo a se inuicem differunt,

ferunt, vt primo intuitu diuersissima appareant inque duas classes necessario discerpenda esse videantur.

CLASSIS I.

MENSTRVA OLEOSA.

§. III.

Olea ab aliis substantiis fluidis in in eo inprimis, quod flammam concipiunt, hanc alunt et comburuntur, omnemque per se cum aqua coniunctionem respuunt, distingui, notum est; ipsa autem inter se differre, sola iam autopfia docet. Ita alia spiffiora et lentiora, alia tenuiora magisque fluida sunt; hinc duplex differentia notanda venit, secundum quam alia spiffiora et vnguinosā, alia tenuiora et aetherea vocanda sunt.

§. II2.

Vnguinosā olea substantiam inflammabilem cum compluribus mucilagineis, aliquibus aqueis et acidis particulis ita coniunctam fouent, vt ea non nisi igne actuali a compedibus liberari inque motum plus minus vehementem cieri possit. Cum autem oleorum horum actiuitas non prorsus deleta sed imminuta tantum sit, atque aliae plures, magis compositae, partes cum substantia inflammabili coniunctae reperiantur, dicta olea fibram muscularem stimulare nequeunt, sed contrarium

effectum edunt. Sic irritabilitatem nimiam, solida laxando et glutinis flexilitatem augendo, compescunt, fluidorum sanguinis praecipue motum, volumen eorum augendo et viscositatem inducendo, lentiolem reddunt. Hinc per se quidem interne valent, ita tamen, vt semper ad substantiam illam inflammabilem, ad suscipiendum motum aptissimam, attendatur seduloque ponderetur, num ea intra corpus euolui sicque moueri possit; quo facto acris posthac stimulus metuentus atque olea ipsa ob id noxia consenda sunt. Cumque etiam olea haec, igni sicco admota, semper mutationem subeant et magis actiua, sed respectu corporis humani noxia potius euadant, cum aliis corporibus pro scopo interno coniungi nequeunt. Per frigidam enim digestionem aut eam, quae in balneo maris instituitur, paucissima corpora cum oleis vnguinosis seu pressis coniungi, experimur. Caeterum, cum fluida adeo lenta sint, et soluta corpora in canali intestinorum praeter modum adiuncta retineant, fibraeque solidae quasi agglutinent, accidit quoque, vt effectus minus certus et saepe noxius producat. Interim negligenda prorsus non sunt, sed cum nonnullis corporibus vnguinosis, gummosis et resinosis, nullo principio actiuo donatis, coniuncta remedia inuoluentia, demulcentia et spasmos, ab acido primarum viarum excitatos, sedantia largiuntur; vel corpora simplicia eo interdum disponunt, vt admixtis aliis menstruis egregia et actiua valde remedia obtineantur. Praeterea men-
strua

frua non contemnenda praebent, quorum ope externa remedia praeparantur: quamobrem cum substantiis vnguinosis, pinguedinosis, oleosis subtilioribus, gummosis, resinosis, acri stimulante sapore atque odore forti praeditis coniungi sicque varia unguenta emollientia, anodyna, resoluentia, carminatiua etc. itidemque varia linimenta variaequae indolis emplastra parari possunt.

§. 113.

Olea aetherea substantiam inflammabilem magis euolutam continent, cum attenuato acido et aqua et pauca terra attenuata coniunctam. Praeterea singula singulare quoddam principium summe subtile et volatile, solo odore et sapore dignoscendum, habent, a quo praecipua eorundem vis dependet. Id, in oleis aethereis deprehendum, pars oleorum spirituosa vocatur, inflammabiles vero et acidae et aquae et terreae coniunctae partes, substantiam a priori diuersam componentes, sub partis resinosaee nomine veniunt. Quamdiu vtraque haec pars coniuncta manet, resinosa simul efficax euadit, hac ipsa vero altera spirituosa pars aliquanto figitur, ita tamen, vt actiua semper existens in motum rapidissimum saepe ducatur, statim ac vel leuissimus tantum, a frictione et calore dependens, motus ei communicetur. Lentius quidem pars ista spirituosa, diutius tamen et constantius, agit, si cum resinosa coniuncta est, vt in oleis aetheris id fieri solet; separata autem a resinosa parte, vti in aquis destillatis et spiritibus abstractitiis deprehenditur, citius

tius et interdum quoque vehementius sed minus constanter effectum edit. Aetherea igitur olea, per se exhibita, fibrâ muscularem vehementer irritant et, aquosas partes dissipando exsiccant, oleosam sanguinis partem attenuant et mouent, aqueam vero seiungunt et ad cutem determinant. Fluidi neruei motum augent, sanguinemque rarefactum copiosius versus caput pellendo secretionem dicti fluidi augent, adeo saepe, vt, diutius exhibita aut largiori in copia assumpta, motum eiusdem, ob nimium sanguinis attenuati et rarefacti affluxum, ad tempus imminuant. Pro interno scopo cum aliis quidem corporibus coniungi possunt; ob peculiare vero principium, quod singulari ratione agit neque adiumento opus habet, vt menstrua vix consideranda sunt. Pari quoque ratione externe menstruorum vices apte gerere non possunt, licet optimo iure cum aliis remediis externis coniungi, tuncque horum vires augere vel etiam excitare queant.

C L A S S I S II.

MENSTRVA SPIRITVOSA.

§. II4.

Inter spirituosâ menstrua spiritus vini in primis eminet: substantia enim inflammabilis non solum purior sed libera magis, hinc quoque magis actiua, censenda est. Principium quidem inflammabile in omnibus sic dictis spiritibus ardentibus

dentibus maxime attenuatum et prorsus euolutum deprehenditur, cum valde attenuato principio acido et subtiliata pariter aqua coniunctum; ob admixtas tamen partes peregrinas et ob variantem proportionem partium constituentium ipsos hosce spiritus a se inuicem differre et differentiam, saepe notatu dignam, reperiri, experientia docet. Cum itaque spiritus vini iisdem virtutibus, quae aliis spiritibus ardentibus simul competunt, ditatus sit, nullo autem vitiorum, quae aliis innata sunt, contaminatus reperiatur, atque, quicquid iidem boni praestent, ab illo pariter immo multo melius expectandum sit, de hoc vno hic agere sufficiet.

§. 115.

Spiritus vini, destillationis ope a superflua aqua et acido peregrino liberatus et rectificatus dictus, complures partes inflammabiles hasque maxime subtiliatas cum pluribus partibus aquosis paucissimisque acidis coniunctas fouet et a reliquis in eo differt, quod omnes eius partes constitutiuae magis subtiliatae et substantia inprimis inflammabilis copiosior, purior magisque attenuata deprehendatur. Naturalis enim ista substantia, ex qua fermentationis ope obtinetur, ab ipsa iam natura maxime elaborata est et partes iam attenuatas habet, cum contra alia corpora, quae similem spiritum largiuntur, substantiam inflammabilem non solum magis compositam sed cum aliis etiam substantiis, saepe inertibus, arcte connexam contineant. Quocirca omnino accidit, vt peregrinae

grinae istae partes, quo subtiliores sunt arctiusque unitae, eo difficilius separentur, immo haud raro particulis spiritus ardentis constitutiuus arctius coadunentur. Inde quoque declarandum est, cur alii aliique gratiores, quoad gustum, existant et nonnulli adeo interdum saporem ingratum, nullo quocunque depurationis modo, exuant. Quod si res se habeat, aliquam quoque diuersitatem respectu effectuum in corpus humanum, minus uero laudabilem, inde prouenire, certo sequitur.

§. 116.

Licet haecce differentia, in sola tantum puritate et subtilisatione substantiae inflammabilis quaerenda, negari nequeat, notandum tamen est, in pluribus omnino, ratione effectuum generaliorum in corpus humanum inque alia corpora complura, spiritus ardentis conuenire, omnemque eorundem efficacitatem ab euoluta inque motu ueloci iam constituta substantia inflammabili, acidis adhuc aqueisue particulis intertexta, dependere. Ob hanc ideo indolem spiritus ardentis fibram muscularem valde stimulant, irritabilitatem primo augent, diu et frequentius tamen usurpati ob exsiccationem, quam inducunt, sufflaminant. Oleosam sanguinis partem in motum ducunt et a reliquis, sanguinem constituentibus, partibus aliquantisper separant, nimis cito dissipant, hinc fluida coagulant et viscositatem inducunt. Pari- ter quoque fluidi neruei motum promouent, crebrius tamen ingurgitati, separatam et subtiliatam inque rapidum motum ductam oleosam sanguinis partem

partem copiose nimis ad caput propellentes, eundem motum primo quidem augent, posthac autem cohibent et ob partes viscosas simul adductas principia neruorum vel comprimunt, vel obstruunt vel ipsum fluidum nerueum in progressu quasi figunt.

§ 117.

Spiritus vini quidem in officinis pharmaceuticis ad hunc vsque diem menstruorum fere princeps est, vixque essentia reperitur, cuius praeparationi iste non impendatur. Adeo sane inualuit iste mos, vt absque discrimine et resoluentia et roborantia, stimulantia et antispasmodica, humectantia et exsiccantia aliaque eiusmodi plura solius huius menstrui ope parentur, cum potius certissimum sit, et ipsum menstruum, cum quo simplicia remedia coniuncta sunt, in corpus humanum vim suam simul exercere, immo exercere debere. Cum itaque, quod ad actionem vnitam spectat, et inter remedia simplicia et ipsa menstrua aliqua affinitas et, respectu corporis humani, morbosa quaedam eiusdem conditio requiratur, spiritum vini in officinis pharmaceuticis menstruum vniuersale esse non posse, sponte patet. Dolendum autem est, larga satis manu spiritum vini adhuc adhiberi aliaque menstrua, salina inprimis et acida vegetabilia, nimis negligi aut parcissime vsurpari, cum tamen his ipsis adiuuantibus, vt hactenus paucissimis ostendimus, egregia remedia, quae plus omnino praestabunt, parari possint. Minime tamen laudes huic menstruo detrachere, animus

mus est, immo potius easdem, sed limitatas, promereri arbitramur. Huius enim ope remedia parantur, quae certe insignis usus sunt, nec alio modo vnquam obtinentur.

§. 118.

Spiritus vini vt menstruum requiritur, quando remedia praeparanda sunt, quae aquosam humorum colluuiem dissipare, fibram muscularem exsiccare, stimulum irritantem in eadem excitare et oleosam sanguinis humorumue partem, nimis quietam, in motum ciere debent. Hocce respectu dictum menstruum cum corporibus naturalibus coniungendum est, quae odore forti aromatico, sapore acri, stimulante et amaro instructa sunt, quaeque per se fibrae musculari robur cum stimulo applicant. Inseruiunt porro menstrua, mere spirituoosa praeparationi remediorum, quae neruorum *solidas partes quasi firmant et roborant*, et eo disponunt, vt fluidum nerueum, ab iisdem remediis pariter auctum inque motum ductum, constantius nunc atque viuidius per canales suos vehi possit. Itaque in morbis, qui a frigida aquosaue humorum temperie et viscido inertis, aquoso, luxuriantem dependent, deinde vbi nimia solidorum laxitas, a glutine cohaesionis nimis tenui nimisque aquoso oborta, simulque irritabilitas imminuta deprehenditur, tandem vbi ab aquosa humorum colluuiem inque hac sepulta quasi parte oleosa sanguinis parciore fluidi neruei secretio fit, praestantissima remedia et peculiaria diaphoretica, roborantia, quae

quae stimulant simul et exsiccant, et neruina quaedam spiritus vini ope parari posse, censemus.

§. 119.

Nunquam vero spiritus vini, nisi quoad indolem mutatus sit, menstruorum vicibus fungi potest, vbi remedia paranda sunt, quae morbis, a viscido tenaci, siue pituitoso, siue atrabilario siue demum inflammatorio ortis, mederi debent. Exulet etiam vini spiritus, vbi morbi ab exaltata nimisque mota sanguinis parte oleosa dependent, seu vbi defectus aquosae partis est, vbi siccitas in solidis partibus et irritabilitas et sensilitas nimia locum habent. *Mirandum profecto est, cur tam multae essentiae resoluentes, antispasmodicae aliaeque eiusmodi plures, spiritu vini paratae, profrent, quae quidem aquosam humorum partem dissipant, sed materiem tenacem obstruentem non tollunt, immo accuratius si examinentur, augment, tenaciorem reddunt et irritabilitati morbolae stimulum irritantem adeo addunt. Nisi itaque eorum numerus imminuatur, aliaeque, causae magis aduersantia, introducantur, tantum abest, vt morbi tollantur, vt potius eidem interdum ad multos quasi annos suppressantur, debellati quidem tunc saepe visi, sed peiores omnino et sub tristissima facie redituri.*

G

CAPVT

MENSTRVA COMPOSITA.

§. 120.

Sub compositorum menstruorum nomine nobis non ea solum veniunt, quae ex duobus vel pluribus simplicium, hactenus commemoratorum, menstruorum simplici ratione commixtis componuntur, sed ea etiam, quae ex iisdem quidem constant sed certa quadam proportionem et adeo arcte inter se coniuncta sunt, ut nova quasi simplicia esse videantur. Cum itaque ab his inprimis et ab illis etiam noua prorsus aut ad minimum mutata virtus expectanda sit, noua etiam remedia eorum adiumento parari posse, putandum est. Inter plura, quae arte producuntur, *menstrua composita*, nonnulla tantum, praecipua tamen, commemorare licebit. Primo igitur ad *menstrua salino-saponacea*, deinde ad *salino-oleosa*, tum ad *salino-spirituosa*, porro ad *oleoso-spirituosa*, tandem ad *salino-oleoso-spirituosa* attendamus.

CLAS-

C L A S S I S I.

MENSTRVA SALINO-
SAPONACEA.

§. 121.

Corpora ex oleo et sale, vtrisque his substan-
tiis arte coniunctis, composita inque aqua
et oleo quocunque solubilia, saponis sunt.

Minime vero quævis corpora, quæ partes oleo-
sas cum salinis arte connexas fouent, nomen
istud promerentur, nisi alterum illum characterem,
solubilitatem nimirum in aqua et oleo, simul
coniunctum habeant. Quæ enim ex sale et oleo

composita corpora aquæ coniunctionem amant
nec oleo simul se vniunt, ea quidem saponaceis
proxime accedunt sed substantiæ veræ saponaceæ non sunt. Iam vero in pluribus, quæ sa-
ponacea dicuntur, accidit, vt salinæ substantiæ

emineant, quapropter eiusmodi corpora aquæ
quidem se vniunt, non aequè oleo aut oleis qui-
busuis, hinc ob indolem diuersam aliud nomen

eis imponendum eaque salino-saponacea dicenda
sunt. Ad pharmaceutica menstrua spectant in-
primis, quæ ex spiritu vini et alcali fixo et ex
eodem spiritu et alcali volatili constare, scimus.

Ad prius genus pertinet tinctura antimonii tarta-
risata, tinctura Harveyana et spiritus vini tartari-
satus, licet non negandum sit, hunc ob abundan-
tes partes spirituosas et liberas adhuc salinas sub-

G 2

stantias

stantias ad salino-saponaceo-spirituosa referri posse. Ad posterius genus pertinet offa Helmiontiana liquefacta et spiritus salis ammoniaci vinosus, licet iste itidem salino-saponaceo-spirituosis accenseri debeat.

§. 122.

Tinctura antimonii tartarifata particulas saponaceas cum alcalinis, sulphureis et regulinis coniunctas continet, et menstruum valde activum sistit. Per se exhibita fibram muscularem insigniter stimulat, gluten naturale valde attenuat, aquosas partes consumit, bilem attenuat et acriorem reddit, sanguinis fluiditatem auget et sero aquae tenuitatem inducit. Viscidum morbosum pituitosum, tenax, aquosum vel etiam acidum attenuat et ad euacuationem disponit, atque acidam humorum acrimoniam potentissime inuertit. In genere humorum quidem densitatem naturalem minuit, immo tollit et tenuitatem inducit, sed, aqueas partes nimis dissipando, siccitatem infert et corpus maxime irritabile reddit et ad alcaliescentiam disponit. Nocet haec tinctura, vbi corpus nimis irritabile est, humores vel nimis tenues vel nimis moti sunt; vbi viscidum atrabilarium et acris stimulus, ab euoluta inque motum ducta sanguinis parte oleosa productus, sanguini inhaeret. Coniunctionem amat corporum, quae stimulum acrem, amarum, exsiccantem linguae imprimunt, tuncque resoluentia sistit, quae in simul irritant et acido resistunt, quaeque pro diversa corporis dispositione vel diaphoresin vel diuresin

resin mouent. Cum oleosis corporibus et inprimis vnguinosis coniuncta, ratione stimuli, paululum mitefcit, sed ad resolutionem visceri pituitosi tenacis magis apta fit. Balsamis natiuis nupta remedia largitur, quae viscidam pituitam, in viis vrinariis inque pectore et glandulis haerentem, soluit. Caeterum cum oleis quibuscunque actiuus et corporibus resinosis resoluentibus coniungi potest, quippe quae attenuat, actionem eorum intendit, immo nouas vires iisdem saepe tribuit.

§. 123.

Eadem fere praestant, sed effectum multo mitiorem edunt tinctura Harueyana et tinctura Helmontiana. Haec enim ex particulis saponaceis, alcalinis et spirituosis constat, illa vero adhuc mitior itidem ex saponaceis sed paucioribus alcalinis composita est. Vtraque cum corporibus resoluentibus coniuncta remedia praebet, quae non nisi in morbis valent, vbi irritabilitas imminuta est, humores aqueis particulis et viscido pituitoso abundant, seu vbi simul acidum immixtum est. Omnia tamen, quae harum tincturarum ope parantur remedia, mitiora censenda sunt illis, quae tinctura antimonii tartarifata largitur.

§. 124.

Ad salino-saponacea etiam referendus est spiritus vini tartarifatus, qui, licet spirituofas partes adhuc contineat, indolem tamen spirituum inflammabilium maximam partem amittit. Stimulat quidem fibram muscularem, sed multo minori

G 3

cum

cum effectu et, rite paratus, per se quidem humoribus visciditatem inducit, sed cum aliis corporibus amaris resolventibus, stimulantibus, acris oleosis coniunctus remedia resolventia exsiccantia profert. Valet itaque, ubi remedia paranda sunt, quae viscidum aquosum primarum viarum destruunt, et irritabilitatem aliquatenus augent.

§. 125.

Offa Helmontiana liquefacta particulas salis volatilis cum spirituosus arte connexas continet, ita tamen, ut superfluae etiam alcalinae istis simul adhaereant. Ob naturalem particularum teneritudinem profundius corporis humani partes penetrat quam praecedentia menstrua alcalina, nequiquam tamen effectu tam constanti irritat, nec etiam humores eodem modo et effectu diu perdurante, ut illa solent, resoluit. Per se quidem considerata admodum irritat et valde pariter resoluit, illorum tamen respectu paulo remissius agit inque subtilissimos corporis canales profundius se insinuat. Praecipue viscidum aquosum, laxum, tenerius cum acido coniunctum inque subtilissimis canaliculis hospitans destruit; olea subtiliora euoluta magis insuper attenuat, cumque terreo et aqueo principio simul coniungit et corpus ad alcalescentiam disponit. Cum corporibus, olea subtiliora sountibus, per distillationem coniunctum istud menstruum, remedia largitur, quae viscidum pituitosum vel iners vel etiam acidum pectoris, viarum vrinariarum, glandularum et sub-

subtilissimorum vasorum, cum nervis proxime connexorum, destruant, quaeque indicantur, vbi dictum viscidum ob irritabilitatem imminutam moveri et ex corpore eliminari nequit.

§. 126.

Spiritus salis ammoniaci vinosus multo pauciores partes saponaceas cum pluribus spirituosis et alcalinis coniunctas habet: magis ideo stimulat et exsiccat, neutiquam tamen coagulat, licet effectus resolutorius, respectu ossae Helmontianae, non adeo insignis esse videatur. Cum oleosis subtilioribus substantiis odoratis destillatus remedia dat, quae, fibram muscularem stimulando, viscidum aquosum attenuant et ad euacuationem disponunt, vel etiam ex parte tum per diuresin, tum per diaphoresin tum etiam per expectorationem euacuant. Acidum quoque morbosum destruant et motum peristalticum languidiorem excitant; hinc, vbi ob viscidum aquosum acidum digestio turbatur, eandem promouent. Caeterum in nervos agunt, et, vbi motus fluidi nervei ab eadem causa viscida irregularis est, aut vbi ob visciditatem sanguinis paucior fluidi nervei secretio deprehenditur, et motus inde irregulares producuntur, hos regulares rursus reddere valent.

CLASSIS II.
 MENSTRA SALINO-
 OLEOSA.

§. 127.

Haecce menstrua ex vnitis quidem particulis salinis et oleosis constant, minime vero particulas has intime mixtas habent. Pauca sunt eiusmodi menstrua, quae huc spectant, et inter salia media vnicum sal digestiuum *Syluii* oleosum tale menstruum suppeditat. Duplici modo dictum sal oleosum reddi potest; alter est, vbi particulae oleosae empyreumaticae cum salinis coniunguntur, alter vero, vbi particulae oleoso-balsamicae istis se vniunt. Hoc sal digestiuum oleosum balsamicum, illud vero sal digestiuum oleosum empyreumaticum vocatur.

§. 128.

Liquor salis digestiui oleosi balsamici lenem fibrae musculari stimulum applicat, humores corporis attenuat et oleosam eorum partem in motum ciet, minime tamen a reliquis seiungit. Viscidum pituitosum tenax tum iners tum acidum attenuat et ad euacuationem disponit et concrectiones praeternaturales, ex copiosis particulis terreis cum viscido pituitoso et substantia vnguino-fa coniunctis productas, resoluit inque vias vrinarias vim suam persaepe exercet. Cum balsamis natiuis, substantiis oleosis et vnguinoso-resinosis digestus vel ebulliens aromaticis affusus cumque iisdem postea digestus remedia praebet, quae
 in

in morbis, a laxitate solidorum et viscida aquo-
saque humorum temperie et torpidiori fluidi ner-
vei influxu prouenientibus inque dispositione ad
concretiones calculosas aliasque cum fructu exhi-
beri possunt.

§. 129.

Liquor salis digestiui oleosi empyreumatici
seu foetidi in pluribus cum praecedente conuenit,
praeter id, quod magis exsiccat et humores ve-
hementius commoueat. Praeterea motus spasti-
cos a viscido tenaci acido, subtilissimos canales
obsidente, excitatos tollit, dictumque viscidum
adeo attenuat, vt per varia colatoria euacuari pos-
sit. Prodesse imprimis videtur, vbi tale viscidum
vias vrinarias et in foeminis vterum occupat et
motus spasticos excitat. Cum corporibus oleo-
so-refinosis aut vnguinosi graueolentibus digestus
egregia remedia resoluentia antispasmodica in
morbis vteri et viarum vrinariarum frigidis, atque
vbi vermes in primis viis hospitantur, propinan-
da largitur.

CLASSIS III.

MENSTRVA SALINO- SPIRITVOSA.

§. 130.

Haec nobis sunt, quae et spirituosas partes
et salinas absque arcto connubio fouent,
ita, vt singulae commixtae partes natura-
lem fere indolem retineant, coniunctis tamen vi-
ribus in corpus soluendum agant, hocque sibi
G 5 vniant,

vniant, ipsae tunc mutantur, et non raro arctum denique connubium cum admixto corpore et inter se inuicem ineant. Eiusmodi menstrua, in corpus humanum ingesta, fibram muscularem stimulant et exsiccant; alia eorum humores corporis coagulant, alia eosdem resoluunt. Pertinent huc praecipue acida mineralia cum spiritu vini rectificato absque destillatione coniuncta; acetum vini non destillatum, cum spiritu vini mixtum, vel destillatum cum spiritu vini per destillationem coniunctum. Ad haec etiam spectant alcalia fixa soluta et spiritui vini admixta, deinde spiritus alcalini volatiles cum spiritu vini rectificato mixti, denique nonnulla salia media soluta et cum spiritu vini coniuncta.

§. 131.

Acida mineralia cum spiritu vini tanta in copia commixta, vt degustata linguam minime laedant, solidas partes stimulant et exsiccant, fluidas vero coagulant et putredini insigniter aduersantur. Cum melle vel saccharo gratiora facta tuncque cum radicibus sic dictis alexipharmacis oleoso-resinosis, amariusculis, acri sapore oleoso donatis vel etiam balsamicis digesta, remedia aduersus resolutionem putredinosam itidemque talia largiuntur, quae morbos primarum viarum, a laxitate solidorum et viscido pituitoso inertis, et a quosâ humorum colluue productos, infringunt. Dicta menstrua ob faciliorem praescriptionem iet cuitandam confusionem *Acida mineralia spirituosâ,*

tuosa, e. g. Acidum vitrioli, acidum nitri, acidum salis spirituosum vocari possunt.

§. 132.

Acetum vini spirituosum non destillatum, id est, acetum vini non destillatum cum spiritu vini simpliciter mixtum et digestum, fibram muscularem stimulat, tenuiores humores dissipat, circulum humorum absque insigni calore auget, humores resoluit, coagulatos diuidit, exsiccat et putredini, a causa praesertim inflammatoria ortae, aduersatur. Cum melle hocce menstruum edulcoratum tuncque cum substantiis, gratum aroma spirantibus et acriusculum saporem excitantibus, digestum remedia resoluentia, diuretica, antiputredinosa praebet et talia quidem, quae in neruos infimul agunt, fluidum nerueum afficiunt eiusque motum, a causa putrida irregularem factum, regularem reddunt, neruosque quasi roborant.

§. 133.

Acetum vini spirituosum destillatum, id est, acetum destillatum cum spiritu vini per destillationem coniunctum, vix partes vere oleosas sed plures acidas cum spirituosis coniunctas fouet. Hanc ob causam fibram muscularem magis stimulat, exsiccat inque eandem adstrictoriam vim exercet. Fluida magis densat, tantum non coagulat, eadem mouet, minime tamen oleosam partem ab aquea seiungit, ideoque, per se exhibitum, remedium calefaciens, exsiccans, antiputridum sistit. Caeterum cum iisdem substantiis, quibuscum acetum vini spirituosum non destilla-

tum

tum coniungitur, commisceri poterit: inprimis cum corporibus balsamicis roborantibus coniunctum remedia praebet, quae morbis, ab aquosa humorum colluue et imminuta irritabilitate ortis et putridis lentis medentur.

§. 134.

Liquor alcalinus spirituofus, ex sale alcalino soluto et spiritu vini parum adhuc phlegmatico compositus, in multis quidem cum menstruis alcalinis fixis, §. 90. 91. conuenit, tantam tamen fluiditatem non inducit, paulo magis vero stimulat et exsiccat. Hinc viscidum pituitosum aquosum cum acido coniunctum, in primis viis praecipue haerens, destruit, et acidum morbosum inuertit, bilem, ob hanc causam corruptam, corrigit et digestionem posthac promouet. Ob eandem rationem cum plantis et radicibus amaris balsamisque natiuis digestus resoluentia in morbis viscidis pituitosis acidis et remedia carminatiua in iisdem morbis proficua largitur.

§. 135.

Liquor alcalinus volatilis spirituofus, ex spiritu alcalino volatili et spiritu vini rectificato compositus vix vnquam cum ossa Helmontiana, §. 124. et spiritu falis ammoniaci vinoso conuenit, sed multa potius cum menstruis alcalinis volatilibus, §. 93. 94. communia habet. Ab his tamen in eo differt, quod magis stimulet, minusque resolvat, licet effectus resolutorius caeterum sat notabilis esse soleat. Cum aromaticis acrioribus fortisque odorem de se spargentibus digestus remedia

media exhibet, quae in morbis, vbi canales minimi a viscido pituitoso aquoso acido obstructi sunt, non sine fructu propinari possunt. Praeterea, vt praecedens, §. 134. digestionem adiuuat et acidum inuertit.

§. 136.

Salia media, soluta et cum spiritu vini mixta, menstrua praebent, quae in corpore humano quidem resoluunt; magis tamen quam salia media, cum dicto spiritu non coniuncta, stimulant, magis exsiccant minusque relaxant. Cum variis substantiis, gummosis, resinosis, oleosis, balsamicis, amaris, acris, odorantibus digesta remedia, certe praestantissima, carminatiua, diaphoretica, diuretica immo nonnulla purgantia dabunt.

C L A S S I S I V.

M E N S T R V A O L E O S O -
S P I R I T V O S A.

§. 137.

Menstrua oleoso-spirituosa appellamus, in quibus particulae oleosae subtiliores cum spiritu vini ita commixtae sunt, vt cum eodem, quoad aspectum, liquidum homogeneum constituere videantur. His vires stimulant, nervinae et commouentes insunt; solida ab iisdem exsiccantur, cohaesio augetur, fluida addensantur, a nonnullis fere coagulantur; interdum tamen

men fluiditas conseruatur. Putredini insuper egregie ista menstrua aduersantur et fluidi neruei defectum resarcire quasi videntur. Pertinent ad haec praesertim acida dulcificata et spiritus abstractitii.

§. 138.

Liquor anodynus mineralis, hactenus *Hoffmanno* inuentori seu potius correctori adscriptus, alias spiritus vitrioli dulcis dictus, ex singulari oleo aethereo et spiritu vini constat, vi neruina instructus est et anodynum sistit, vbi dolor ab imminuta solidorum cohaesione et glutine aquoso prouenit. Idem calidae debilitati medetur, vbi ea a defectu fluidi neruei orta est; hinc etiam putredini resistit, motumque circulatorium tum ob stimulum, quem fibrae muscolari applicat, tum ob appulsum fluidum nerueum, auget neque tamen aestum generat, cui potius aduersatur. Praeterea digestionem, ob laxitatem intestinorum et viscidum pituitosum, aquosum, iners neque vero acidum turbatam, promouet. Nocet vero, vbi viscidum tenax atrabilarium seu bilis acris, solidorum siccitas vel etiam rigiditas morbis causam dant. Cum oleis aethereis digestus vel cum iisdem quoque destillatus, aut super aromatica, gratum odorem spirantia, abstractus praestantissima remedia neruina praebet. Cum aromaticis, stimulum acriusculum et saporem amaricantem, seu subdulcem cum sensu adstrictorio in lingua excitantibus, digestus, carminatiua foeneratur; cumque bituminosis substantiis balsamis-

que

que natiuis tonico-neruina, in laxa solidorum compage proficua, exhibet.

§. 139.

Spiritus nitri dulcis eadem ratione, ob particulas oleosas attenuatas mutatasque et cum spiritu vini unitas, menstruum neruinum sistit, quod insimul diuresin mouet et flatus pellit. Humores efficacius quam liquor anodynus mouet, aestum tamen minuit et materiem morbificam in acutis morbis ad renes ducit perque vias vrinarias euacuat. Cum balsamis natiuis digestus diuretica antiputrida largitur, cumque oleis aethereis et resinosis stimulantibus subdulcibus coniunctus, carminatiua in morbis, a debilitate primarum viarum ortis, praebet.

§. 140.

Spiritus salis dulcis, rite paratus, itidem et remedium et menstruum neruinum, sed singulare iterum, praebet. Tanta quidem vis neruina, quae praecedentibus est, ei inesse non videtur, cum oleis aethereis tamen coniunctus vim hanc omnino acquirit, idque peculiare habet, quod putredini, quae a viscido pituitoso cum vnguinosa substantia coniuncto inque motum ducto oritur, resistat, inque vasis subtilioribus concretiones viscido-tartareas vel etiam calcareas soluat seu ad solutionem disponat. Hinc similes quoque concretiones in viis vrinariis ab eodem solui posse, sperandum est, imprimis si cum balsamis natiuis, in vias has agentibus, coniungitur.

CLAS.

CLASSIS V.

MENSTRVA SALINO-OLEOSO-
SPIRITVOSA.

§. 141.

Fluida haec menstrua sistunt, quae particulas oleoso-salinas cum spiritu vini coniunctas continent. Respectu particularum oleoso-salinarum resoluentem vim obtinent, respectu spirituosarum vero maiorem vim stimulantem et commouentem adipiscuntur. Per se exhibita fibram muscularem stimulant, eandemque, aquosas glutinis connectentis particulas dissipando, exsiccant. In humores corporis humani resoluendo agunt, ita tamen, vt aqueis particulis nimium dissipatis, oleosis vero maxime attenuatis inque motum ductis, motus humorum velocior excite- tur et fluiditas eorum insignis producat. Viscidum morbosum resoluunt et discutunt, immo profundius penetrant idemque ex subtilissimis canaliculis educunt: quare etiam fieri solet, vt antispasmodicam virtutem non raro praestent. Si oleoso-salinae particulae ex alcali volatili et oleo aethereo constant, subtilissimum acidum cum viscido subtilissimo coniunctum destruunt. Sin vero acidum oleo vnitum est, tunc certe materiem putridam, neruis inhaerentem, mouent et dissipant. Sique demum salia media, cum oleis coniuncta, vsurpentur, viscidum, varii generis re-
solui

solui poterit. Itaque triplex enascitur horum
menstruorum differentia; primo ad salia volatilia
oleosa liquida, deinde ad acida oleoso-spirituosa,
tandem ad salia media oleoso-spirituosa respicien-
dum est.

§. 142.

Salia volatilia oleosa liquida ex alcali vola-
tili oleo aethereo et spiritu vini componuntur.
Licet vero eiusmodi compositio primo intuitu
corpus saponaceum sistere videatur, particulae ta-
men oleosae et spirituosae inprimis eminent;
quare dicta fluida singulare menstruum constituunt.
Insigniter haec menstrua partes corporis humani
penetrant, *fibram muscularem* valde stimulant,
oleosam humorum partem exagitant, quiescen-
tem mouent et insignem resolutionem praestant,
ita tamen, vt dissipatis partibus tenuissimis sem-
per exsiccant, corpusque ad *alcalescentiam* di-
sponant. Quapropter non nisi in eo casu pro-
sunt, vbi insignis solidorum laxitas et imminuta
irritabilitas est, vbi humores aqua, cum terreis
particulis iuncta, abundant, et oleosa humorum
pars in viscida illa aqua sepulta quasi haeret. Iu-
vant porro ista menstrua, si memoratum viscidum
acidam acrimoniam subtilissimam coniunctam
habet, idque neruorum canaliculis inhaeret;
tunc saepe *antispasmodicam* vim exercent. Si
igitur salia volatilia super oleum empyreumati-
cum rectificantur cumque spiritu vini coniungun-
tur, menstruum obtinetur, quod cum substantiis
oleoso-vnguinosis, seu vnguinoso-resinosis vel

H

etiam

etiam gummi-refinis graueolentibus combinatum antispasmodica remedia fistit, quae hominibus laxioris habitus et viscido aquoso vel etiam acido plenis conducunt, inque morbis, a tali causa ortis, proficua sunt.

§. 143.

Acetum oleoso-spirituosum, id est, acetum destillatum cum oleo aethereo et spiritu vini mixtum fluidum praebet, quod valde penetrat, viscidum pituitosum vnguinosum corrigit, atque enatum inde putridum destruit, itidemque a simili materie nervos liberat. Stimulat quidem fibram muscularem et oleosam humorum partem mouet, sed, resoluendo humores et oleosam eorundem partem cum aquea coniunctam seruando, motum humorum absque aestu auget et diuresin promouet. Cum balsamis natiuis digestum remedium praebet, quod in vrinarias vias agit, quodque materiam viscidam vnguinosam inque putridam iam degenerantem destruit, vias abstergit et sanat. Cum substantiis resinoso-balsamicis coniunctum remedia dat, in morbis vteri putridis cum successu propinanda.

§. 144.

Salia media oleoso-spirituosa, id est, salia media oleosa cum spiritu vini coniuncta, lenem stimulum fibrae musculari applicant et humores moderate attenuant, eorumque densitatem minuunt, ita tamen, vt motus eorum naturali paulo magis auctus reddatur. In varias spissitudinis humo-

humorum species agunt, et viscidum tum vnguinofum, tum aquosum tum etiam inflammatorium attenuant et ad euacuationem disponunt. Minime vero omnia salia media oleoso-spirituosa reddi possunt, sed nonnulla tantum et ea inprimis, quae spiritus vini connubium amant. Sic liquor terrae foliatae tartari, cum spiritu vini et oleo aethereo digestus, tale menstruum praebet, quod cum substantiis gummoso-resinosis coniunctum viscidum vnguinofum et pituitosum iners resoluit. Liquor nitri flammantis oleosi, cum spiritu vini commixtus, postea cum gummoso-resinosis substantiis digestus remedium sistit, quod in morbis inflammatoriis, in quibus impetus sedatus et materies morbi impacta, quam primum fieri possit, resoluenda est, cum successu propinari, censemus. Sal digestiuum *Sylui* balsamicum solutum, cumque spiritu vini oleoso mixtum, remedium praebet, quod viscidum tenax, siccum quasi, attenuat et ad solutionem et euacuationem disponit. Liquor cornu cerui succinatus, sal ammoniacum liquidum empyreumaticum et sal digestiuum empyreumaticum, cum spiritu vini si coniungantur, menstrua dabunt, quae cum substantiis graueolentibus oleoso-vnguinosis aut vnguinoso-resinosis digesta in morbis auxilium ferunt, vbi a viscido vnguinoso subtiliori spasmi excitantur, seu vbi ataxia spirituum a quiescente nimis parte oleosa sanguinis et laxitate solidorum insigni suboritur.

§. 145.

Haec de menstruis in pharmacia adhibendis
 sufficiant. Plura quidem addi potuisse, non ne-
 gamus, sed praecipua tantum adducere, animus
 fuit. Multa sane, immo plura per artem exco-
 gitari inque vsum pharmaceuticum conuerti pos-
 se, dubitandum non est, et optandum omnino,
 vt vires menstruorum tum simplicium tum com-
 positorum, respectu artis pharmaceuticae et me-
 dicinae nondum *satis cognitae*, *vlterius exploren-*
tur et egregia haec doctrina, vtilitate nunquam
 destituta, quantum fieri possit, perficiatur. Sic
 enim noua remedia, nouis causis morborum, in
 dies fere incrementibus, opponenda obtineri pos-
 se, certo persuasi sumus.

SECTIO

S E C T I O I I .

O R D I N E S R E M E D I O R U M .

§ 146.

In coordinandis remediorum pharmaceuticorum generibus adhibitum eorundem externum § 59. respicere, naturae consentaneum videtur. Genera enim nimis artificiose et scrupulose excogitata et quae ad internum remediorum habitum et mixtionem pertinent, illis quidem, qui exercitati in arte iam sunt, aliquam utilitatem adferre possunt, neutiquam vero iis, quibus ob varia impedimenta in mixtiones corporum inquirere non licuit. Itaque primo remedia fluida, dein solida, tandem remedia consistentiae mediae pertractanda esse, ipsa eorundem forma, sensu percipienda, suadet.

O R D O I .

R E M E D I A F L U I D A .

§. 147.

Fluidorum notionem in minima seu potius nulla particularum constituentium cohaesione eorundemque motu continuo § 60. quaerimus. Itaque fluida remedia, iisdem his qualitatibus generalioribus ditata, substantias sistunt, quarum particulae constitutivae, vi salutari in-

H 3

structae,

structae, in motu iam constitutae sunt. §. 61. At-
 qui in aliis remediorum: particulae, natura mobi-
 les, cum aliis itidem mobilibus absque interce-
 dente alio corpore coniunctae sunt, in aliis vero
 particulae, natura quidem mobiles, sed aliis mi-
 nus mobilibus aut immobilibus prorsus implici-
 tae, §. 61. sicque in tali statu fere quiescentes,
 menstruorum ope a vinculis plus minus liberan-
 tur inque motum maiorem minoremue ducuntur,
 ita tamen, vt particulae, natura immobiles mo-
 bilium ope simul in motum cieantur. Quapro-
 pter motum admodum diuersum, hinc actionem
 quoque diuersam remediis inesse debere, §. 62.
 colligendum est. Cum itaque diuersa ob hanc
 rem praeparandi ratio locum hic inueniat, secun-
 dum quam actiuae corporum naturalium particu-
 lae, aliis minus actiuis et immobilibus implici-
 tae, cum menstruorum particulis, in motu con-
 stitutis, coniungendae sunt, ad hanc praeparandi
 rationem respiciendum esse, necessario sequitur.
 Non semper quidem vsitata haecenus nomina ipsi
 naturae rei consentanea esse videntur, cum ve-
 ro noua, licet apta magis, inuenire et inducere
 non liceat, in coordinandis remediorum classibus
 iisdem quidem nominibus vtendum est, ita ta-
 men, vt, imminuta eorundem copia, dicta metho-
 dus simul obseruetur. Itaque primo de destilla-
 tis, dein de infusis, tum de decoctis tandem de
 emulsis agendum esse arbitramur.

CLAS.

CLASSIS I.

REMEDIA PER DESTILLATIONEM PARANDA.

§. 148.

In destillatione corporum naturalium ad substantias volatiles, a fixioribus separandas, attendendum esse, chemia docet. Iam vero particulae volatiles, cum fixioribus coniunctae inque corpus humanum inductae tardius evolvuntur; hinc easdem, substantiis volatilibus iam evolutis inque motu constitutis lentius agere, ideoque diversos omnino effectus sequi patet. Cum itaque medica praxis remediis opus habeat, quae particulas, iam evolutas inque veloci motu constitutas, contineant, nec ab aliis crassioribus et lentius motis impediuntur, remediorum per destillationem parandorum necessitas liquet. Cum porro et inter substantias volatiles differentia detur, et aliae magis aliae minus compositae sint, eademque etiam differentia inter menstrua, quorum ope activa illa remedia parantur, observetur, diversa menstrua huic operationi impendenda esse et diversa consequenter remedia obtineri posse, colligendum est. Pertinent ad hanc classem aquae destillatae, sic dicti spiritus et olea destillata tam aetherea quam empyreumatica.

H 4 I. AQVAE.

I.

A Q V A E.

§. 149.

Aquae destillatae odoratae fluida sistunt aquosa, particulis tantum volatilibus, nares ferientibus et saporem in lingua excitantibus, instructa. Eiusmodi remedia particulas, iam euolutas inque motu constitutas, continent; hinc in corpus ingesta statim actionem exercent: cumque eadem particulae admodum subtiles sint, subtilissima corporis vascula statim eas penetrare inque fluidorum intima se insinuare ideoque mutationem subito in corpore producere posse, putandum est. Diutius tamen eadem, aquis inhaerentes, particulae volatiles, cum euolutae iam sint, in corpore moras necere nequeunt, sed, circumductae, vel statim subiguntur vel per varia colatoria non multo post ex corpore expelluntur. Hinc ab omnibus aquis destillatis odoriferis celerem quidem humorum motum, sed minime diu perdurantem, expectandum esse, liquet.

§. 150.

Menstruum, aquarum istarum destillationi inferuiens, aqua pura simplex praebet, subiectum autem corpora quaeuis odorifera largiuntur. Omnia itaque corpora, odore destituta, huic operationi impendenda non esse, sequitur. In ipsa autem operatione instituenda eo imprimis respiciendum est, vt partes tantum volatiles odoriferae cum

cum aqua transcendant; hinc sedulo cauendum, ne tantus motus in corporibus destillandis excite-
tur, quo, ob impetuosius agitatae partes volatiles,
in altum fixiores simul attollantur. Quapropter
ignis sensim excitandus est, vsque dum aqua le-
niter ebulliat; lenis autem ebullitio tamdiu pro-
trahenda est, quamdiu partes odoriferae prodeunt.
Praeterea *larga satis copia aquae simplicis corpo-
ribus odoriferis destillandis affundenda est, quo
empyreuma, vires atque naturam aquarum insi-
gniter mutans, omni modo praecaveatur.* Ob
eamdem quoque rationem dimidia ad summum
*pars elicienda est, idque eo magis obseruandum,
quo magis cauendum est, ne partes minus vola-
tiles, non odoriferae, simul transcendant et
aquam vel debilem reddant vel in peius mutant.*
Exemplum in sequentibus dabo, ad cuius nor-
mam *aliae aquae destillatae simplices parari pos-
sunt.*

§. 151.

Aqua Cinnamomi.

Committatur balneo arenae cucurbita humi-
lis, vitrea, aut terrea, nunquam metallica; re-
pleatur ea corticis cinnamomi optimi contusi par-
te vna; affundantur aquae purae simplicis partes
duodecim. Alembico vitreo imposito et reci-
piente sat magno adaptato et commissuris farina,
cum aqua subacta et chartae illita, optime clausis
ignis substernatur lenis, sensim augendus, vsque
dum materies, in vase contenta, leniter ebulliat.
Protrahatur lenis ista ebullitio, donec dimidia pars

H 5

euocata

euocata sit. Ignis tunc exstinguatur: aqua, in recipiente collecta et ab oleo aethereo, aquis interdum simul innatante, filtri chartacei aut infundibuli separatorii ope separata, corticis cinnamomi recentis parti vni denuo affundatur; addatur aquae simplicis tantundem, quantum in destillatorio vase antea relictum fuit. Instituaturno denuo operatio et eadem, quae antea, obseruentur. Repetatur labor quater vel sexies. Habebis aquam cinnamomi praestantissimam, viribus egregiis instructam.

Vires.

Aqua cinnamomi, hoc modo parata, promptum stimulum, lenem tamen neque diu inhaerentem fibrae musculari applicat, sanguinis particulas subito exagitat neque tamen oleosas a reliquis separat; cum fluido nerueo subito se miscet, idque auget et ad fibram muscularem, ab actiuis huius aquae particulis iam irritatam, copiosius adpellit. Hinc vires corporis subito restaurat, circulum sanguinis absque exaestuatione insigni intendit et in omni morbo conducit, vbi ob deficientem fluidi neruei influxum irritabilitas fibrae muscularis imminuta est et hanc ob causam suboriundae putredini causa suppeditatur.

§. 152.

Distinctio aquae cinnamomi et omnium aquarum destillatarum in simplices seu semel destillatas et cohobatas in officinis admittenda non est. Cum enim cohobatae simplicibus semper praesent, atque optimae indolis remedia in officinis praesto

praesto esse debeant, vnica tantum species pro-
stet, necesse est. Si vero debilior aqua postule-
tur, aqua cohobata additione aquae fontanae de-
stillatae pro cuiuslibet medici indicatione debili-
tari poterit. Dosis aquarum sic destillatarum esto
cochleare vnum, duo aut plura. Caeterum vel
solae propinantur vel cum aliis conuenientibus
remediis tum volatilibus tum fixioribus misceri
se patiuntur.

II.
S P I R I T V S.

§. 153.

Spiritus chemici, in genere considerati, fluida exhibent maxime volatilia, quae nares linguamque acriter afficiunt. Insunt istis particulae maxime euolutae et attenuatae volatiles inque motu velocissimo constitutae. Hinc fibram muscularem valde stimulant, sanguinem reliquosque humores profunde penetrant, oleosam eorundem partem attenuant et velocissime mouent, fluidum nerueum augent motumque eius plerumque accelerant. Diuiduntur isti spiritus in inflammabiles et salinos abstractitios; hi, ignem exstinguentes, in acidos et alcalinos, illi, flammam concipientes, in abstractitios siccitate sic dictos et spiritus acidos dulcificatos rursus diuidendi sunt.

§. 154.

Spiritus inflammabiles abstractitii vocantur, quando spiritus vini super corpora odorata destillationis ope abstrahitur. Menstruum spiritus vini, subiectum corpora odorata praebent. Ad eos

prae-

praeparandos ignis lenissimus et balneum aquosum seu vaporosum requiritur. Destillatio autem, hac methodo obseruata, ad siccitatem usque protrahenda est. Exemplum spiritus cinnamomi est !

§. 155.

Spiritus Cinnamomi abstractitius.

Repleatur retorta vitrea corticis cinnamomi contusi parte vna, spiritus vini rectificatissimi partibus sex, ita, vt tertia pars vacua relinquatur. Imponatur retorta balneo vaporoso, et more consueto agglutinetur recipiens. Excitetur sensim ignis, usque dum aqua in balneo leniter ebulliat. Proliciatur quicquid fluidum est: demum ignis exstinguatur. Refrigeratis omnibus spiritus, in recipiente collectus denuo parti vni cinnamomi adfundatur et eodem modo destilletur, hincque labor ad tertiam vicem usque repetatur. Obtinebitur spiritus cinnamomi abstractitius efficacissimus.

Vires.

Spiritus cinnamomi abstractitius particulas summe evolutas inque velocissimo motu constitutas continet: quam ob rem fibram muscularem efficacissime irritat, glutinis partes fluidas in velocem motum rapit, motas dissipat, hinc exsiccat. Oleosas humorum partes mouet, a reliquis separat et aquosas dissipat; hinc densitatem auctam relinquit. Fluidi neruei motum cito intendit, ita, vt ab eo, copiosius ad fibram muscularem delato, irritabilitas iam aucta vterius incre-

scat,

scat, ideoque circulus humorum intendatur, partes aquosae fluidissimae per diaphoresin dissipentur et aestus cum remanente exsiccatione inducatur. Saepius igitur vsurpatus iste spiritus, ob inductam nimiam exsiccationem, irritabilitatem minuit et in nervis quasi stuporem excitat. In genere calidum remedium censendum est, quod in illis tantum morbis proficuum est, vbi ob nimiam humorum aquositate[m] laxitas solidorum suboritur et oleosa sanguinis pars in viscido aquoso sepulta quasi haeret. Hocce respectu in morbis frigidissimis, a viscido aquoso ortis, vbi irritabilitas cito intendenda et pulsus crebrior excitandus est, egregium remedium stimulans nervinum calidum largitur. Externe in morbis partium, vbi resolutio putredinosa necrosin producit, applicatum putredinem arceat, partes exsiccet et sphacelum cohibet. Sumitur a guttis decem et centum vsque ex vino, hydromelle vel saccharo exceptum.

§. 156.

Spiritus acidi dulcificati nominantur, quando naphtha, ex acido quodam et oleo vini producta, cum spiritu vini per destillationem arte coniungitur. Menstruum spiritus vini, subiectum naphthae sistunt. In praeparatione dictorum spirituum primo ad naphthae praeparationem, dein ad spiritus vini adaptationem, tandem ad naphthae cum spiritu vini praeparato coniunctionem attendendum est. Naphthae praeparatio balneum arenae, spiritus vini adaptatio balneum vapo-

vaporis et naphthae cum spiritu vini coniunctio
 itidem vaporis balneum requirit.

§. 157.

Naphtha vitrioli.

Naphtha, praeparationi spirituum acidorum
 dulcificatorum inferuiens, sequenti modo obtine-
 tur. Sumitur spiritus vini rectificatissimi quan-
 titas pro arbitrio, huic tantundem acidi vitrioli
 fumantis sensim instillatur. Commixtione per-
 acta et liquoribus per agitationem accurate per-
 mixtis absque digestionem vas destillatorium bal-
 neo arenae committitur. Agglutinatur recipiens,
 cui antea, respectu capacitatis, sexta pars aquae sim-
 plicis purae destillatae infundenda est. Omnibus
 rite obseruatis ignis excitatur lenis. Prohibet
 primo fluidum spirituofum, quod cum aqua, in
 recipiente reperiunda, se miscet; subsequitur
 naphtha, quae partim aquae innatat, partim sub
 ea colligitur. Destillatione ad finem perducta,
 recipiens remouetur et naphtha statim ope infun-
 dibuli separatorii ab aqua spirituosa separatur et
 in vitris bene clausis seruatur.

§. 158.

*Spiritus vini praeparationi acidi vitrioli dulcis in-
 feruiens.*

Infunduntur in retortam vitream spiritus vini
 rectificatissimi partes quatuor; instillatur postea
 lenta admistione olei vitrioli concentrati pars vna.
 Imponitur retorta balneo vaporoso et, recipien-
 te agglutinato, instituitur destillatio, tamdiu pro-
 trahenda,

trahenda, donec nihil amplius in vas recipiens exstillet. Habetur ita in recipiente fluidum odoris et saporis lenioris suavissimi. Relinquitur in retorta acidum forte, austerum, aliis operationibus inferuiens.

§. 159.

Spiritus vitrioli dulcis.

Ex commixtione naphthae et spiritus vini ita adaptati § 158. per destillationem producitur spiritus dulcificatus, cuius operatio ita instituitur. Sumuntur dicti spiritus vini partes viginti vel etiam triginta; admiscetur iis naphthae pars vna. Retorta, mixtos hos liquores continens, imponitur balneo vaporis. Destillatio continuatur, vsque dum omne fluidum transcenderit. Obtinetur spiritus odoris saporisque gratissimi, nequaquam sulphurei.

Vires.

Spiritus vitrioli dulcis irritabilitatem leniorem in fibra musculari excitat, partes humorum oleosas cum aqueis exagitat et coniunctas seruat, fluidi neruei secretionem promouet, idem fluidum auget et copiosius ad fibram muscularem propellit. Vires itaque excitat, pulsum pleniorem et fortiorem reddit, circulum humorum absque exaestuatione intendit, motum intestinum putredinosum tollit et diaphoresin auget; caeterum corpus paululum exsiccat. Prodest igitur in morbis, vbi ob deficientem fluidi neruei impulsam irritabilitas in fibra musculari imminuitur et circulus humorum inde languet, vbi porro ob imminu-

minutum circulum humorum, antea exagitato-
rum, motus intestinus putredinosus suboritur,
vel etiam vbi viscidum vnguinosum, ad subtilis-
simos canales delatum, vires prosternt et spasmos
inducit. In genere neruinum antiputridum est,
quod vires subito reuocillat et neruos quasi robo-
rat. Dosis guttae decem ad quinquaginta saccha-
ro aut vino dulci oleoso aut oxymelle exceptae.

§. 160.

*Spiritus acidi abstractitii cum aceto in primis
vix autem cum aliis acidis parari possunt. Com-
ponuntur ex aceto et substantia quadam, odo-
rem de se spargente. Praeparatio eorum in bal-
neo arenae suscipienda est, hac tamen cautione,
vt vel minimum empyreuma arceatur. Quam
ob rem vix dimidia pars liquidi euocanda est.*

§. 161.

Acetum castorei abstractitium.

Committatur retortae vitreae castorei, odora-
tissimi, minutim concisi pars una; affundantur
aceti vini optimi non destillati partes duodecim.
Recipiente bene agglutinato supponatur ignis le-
nis, ad ebullitionem aceti vsque sensim augendus.
Euocetur liquoris dimidia pars; extinguatur
ignis; vasis paululum refrigeratis, separetur re-
cipiens et acetum castorei abstractitium in vase
bene clauso feruetur.

Vires.

Acetum hoc vim leniter stimulantem in fibram
muscularem exercet, viscidum vnguinosum, in
primis

primis viis collectum leni modo diuidit et aliquantum corrigit, sanguinem lenissime resoluit, nec oleosas partes ab aquosis separat. A subtilissimis vasculis receptum viscidum vnguinosum, eo delatum, destruit et ad eliminationem disponit; hinc motus fluidi neruei, hanc ob causam irregulares factos, tollit et regulares reddit, neque tamen memoratum fluidum vehementer mouet. Certe antispasmodici antiputridi nomine insigniendum est, in illis morbis propinandum, vbi spasma a viscido vnguinoso, in putridum mutato, excitantur. Dosis cochleare vnum aut duo.

§. 162.

Spiritus alcalini abstractitii vel ex spiritu alcalino puriori vel ex spiritu alcalino empyreumatico et substantiis vel suaueolentibus vel graueolentibus parantur. Destillatio in balneo maris aut vaporoso instituenda et fluidum ad siccitatem vsque proliciendum est.

§. 163.

Spiritus alcalinus foeniculi.

Immittatur in retortam vitream feminis foeniculi contusi pars vna; adiiciantur salis ammoniaci partes duae; addantur salis alcalini fixi purioris partes quatuor; adfundantur demum aquae purae simplicis partes quinque. Cunctis bene commixtis, agglutinetur recipiens; excitetur ignis et destillatio continuetur, donec nihil amplius exstillet. Obtinetur spiritus alcalinus volatilis, odore foeniculi impraegnatus. Vel

Committatur retortae vitreae seminis foeniculi contusi pars vna; adfundantur spiritus salis ammoniaci partes tres. Imponatur vas balneo vaporis et, omnibus rite obseruatis, destillatio ad siccitatem vsque continuetur. Obtinetur idem spiritus.

Vires.

Spiritus salis ammoniaci foeniculatus seu spiritus alcalinus foeniculi acutum fibrae musculari stimulum applicat, humores insigniter attenuat et oleosam praesertim eorum partem mouet, corpus ad calefactionem disponit, et fluidum nerveum subito exagitat et copiosius ad fibram muscularem deriuat. Prodest, in morbis, vbi ob viscidum pituitosum acidum irritabilitas imminuta est, oleosa humorum pars in viscido quasi latet, et vires subito ad euacuandum istud viscidum excitandae sunt, vel idem viscidum in subtilissimis vasorum maeandris resoluendum est. Sumitur ad guttas decem vel triginta ex aqua foeniculi.

§. 164.

Spiritus alcalinus foetidus castorei.

Indatur in retortam vitream pulueris castorei pars vna; adfundantur spiritus cornu cerui partes quatuor. Imponatur vas cum agglutinato recipiente balneo vaporis. Projiciatur quicquid fluidum est. Habebis spiritum alcalinum empyreumaticum, odore castorei foetum.

Vires.

Vires

Spiritus cornu cerui castoreatus seu spiritus alcalinus foetidus castorei in genere easdem vires habet, quas praecedens manifestat; vehementius tamen humores commouet et aestum inducit. Praeterea antispasmodicam vim exercet et praecipue in illis morbis valet, vbi ob laxam solidorum compagem irritabilitas imminuta deprehenditur, et humores insuper viscido pituitoso acido abundant. In genere memoratus spiritus conducit, vbi torpor in circulo humorum est et spasmi, a dicto viscido excitati, animaduertuntur. *Dosis guttae decem ad viginti in aqua castorei.*

III.

OLEA DESTILLATA.

§. 165.

Olea destillata vel aetherea sunt vel empyreumatica. Haec ex omnibus corporibus, gluten fountibus, obtinentur et in destillatione vltimo prodeunt; illa vero ex vegetabilibus plerumque odore praeditis, in principio statim expelluntur. Horum destillatio ita instituenda est, vt vires propriae illibatae seruentur et omnis impuritas praecaveatur. Itaque corpora, tali oleo donata, cum sufficiente quantitate aquae simplicis combinanda sunt, destillatio autem nequaquam ad siccitatem perducenda, caeterum in balneo arenae instituenda est. Empyreumatica olea ex corporibus

bus siccis absque aquae additamento proliciuntur et ignem arenae summum requirunt,

§. 166.

Oleum destillatum foeniculi.

Repletur cucurbita vitrea semine foeniculi ad quartam partem; affunditur aqua simplex pura, ita, vt tertia pars cucurbitae vacua maneat; adiiicitur pugillus salis communis. Immittitur postea vas in balneum arenae, imponitur alembicus eiusque rostro recipiens capax applicatur. Iuncturis luto rite firmatis excitatur ignis lenis, ad lenem aquae ebullitionem vsque sensim augendus. Transtillat cum aqua oleum; cuius destillatione cessante ignis extinguatur. Vasis paululum refrigeratis oleum, in recipiente aquae innatans, infundibuli separatorii aut, quod melius hic est, madefacti filtri chartacei ope separatur et ad vsum in vitris, accuratissime clausis, in loco frigido ad vsum seruatur.

Vires.

Olea aetherea, spiritu rectore, aut principio specifico maxime actiuo praedita, *menstrua*, in pharmacia ad destillationem apta, non praebent, sed ob specificam virtutem, §. 113. per se aegrotis exhibenda sunt. Validum fibrae musculari stimulum applicant, oleosam humorum partem insigniter expandunt et mouent nerueumque fluidum in velocem saepe motum ducunt. Itaque non nisi in morbis, vbi valida humorum resolutio et partium exsiccatio necessaria est, vbi actiones omnes languent et laxitas solidorum insignis est,

sensim euolutum principium specificum et au-
ctum inde fluidi neruei motum excitatur. Qua-
propter calor et exsiccatio partium augetur et
corpus ad biliosam temperiem disponitur. Prodest
itaque foeniculi oleum, vbi viscidum pituitosum
iners et aquosa humorum colluuius frigidis mor-
bis originem praebet; simul carminatiua, pecto-
ralis et diuretica eiusdem vis patet. Dosis gut-
tae tres ad quinque aut etiam plures.

§. 167.

Oleum cornu cerui foetidum.

Repletur retorta vitrea aut terrea rasura cor-
nu cerui ad tertiam partem: collocatur ea pro-
funde in balneum arenae. Receptaculo inter-
medio, retortae collo applicato, agglutinatur re-
cipiens satis capax; tandem excitatur ignis sen-
sim augendus, ita vt, destillatione ad finem ver-
gente, retorta superne prunis candentibus pruden-
ter obruatur, et hicce ignis gradus continuetur,
donec guttae prodire desinant. Primo igitur aqua
salina subtilissima, dein sal siccus volatilis cum-
que hoc et ad finem vsque oleum empyreumati-
cum prodit. Destillatione cessante et vasis fere
frigefactis oleum madefacti filtri chartacei ope a
reliquis productis separatur et ad rectificationem
reponitur.

§. 168.

Oleum cornu cerui rectificatum.

Repletur capite mortuo cornu cerui, ad albe-
dinem calcinato, retortae vitreae quarta pars; in-
stillatur

stillatur oleum empyreumaticum, ita vt dimidia retortae pars aut vltra vacua maneat. Retorta in balneum arenae posita et recipiente agglutinato excitatur ignis lenis, sensim augendus. Destillatione finita oleum collectum denuo eadem ratione et toties rectificatur, donec limpium nec odore empyreumatico instructum prodeat.

Vires.

Olea empyreumatica rectificata mensurum pro aliis corporibus destillandis vix largiuntur, sed, actiua valde censenda, per se in vsum ducenda sunt. Inest eis acer stimulus et talis, qui humores insigniter insimul attenuat et expandit. Inde in nonnullis morbis vis anodyna et antispasmodica dependet. Conducunt ista olea, vbi solida admodum laxa, humores aquosi, acidi et in genere, ob defectum humorum, irregulares fluidi neruei motus huiusque defectus deprehenduntur. Dosis guttae quinque ad viginti ex vino generosiori.

CLASSIS II.

REMEDIA PER INFUSIONEM
PARANDA.

§. 169.

Licet infusorum nomine plerumque ea, quae affusae aquae aut vini ope parantur, remedia pharmaceutica intelligantur, aliorum tamen praeparationem simul si intueamur, ad infusionem omnino pertinere et producta istius operationis hanc ob causam itidem infusorum nomine insignienda esse, animaduertimus. Itaque infusi nomen tanquam genericum nobis hic considerandum est, ita, vt omnia, quae hac ratione parantur remedia, in infusa aquosa, salina, inflammabilia et composita diuidamus, singula autem producta diuersis nominibus insigniamus et, euitandae ambiguitatis causa, denominationibus consuetis simul vtamur.

§. 170.

Pertinent ad hanc classem nonnulla remedia, quae in officinis peculiare classes hactenus constitutuere videntur, et sub essentiarum, tincturarum, elixiriorum, balsamorum, acetorum et oleorum compositorum nomine nota sunt, licet non negandum sit, denominationes has ab inuentoribus suis, ob peculiarem particularum contentarum indolem et ob habitum ipsius remedii, excogi-

excogitatas esse. Verum hodie discrimen istud non attenditur, sed remediis hoc vel illud nomen, prout placet imponitur, ita, vt ab aliis remedium essentia vocetur, quod ab aliis tinctura appellatur. Immo adeo late patet essentiae nomen, vt non solum aceta composita sed et tincturae, balsama, elixiria aliaque forte sub eodem intelligi possint, ideoque dictum nomen pro generico iterum habendum sit. Plerumque enim essentiae nomine indigitatur remedium pharmaceuticum fluidum, quod partes remedii simplicis actiuas, ad agendum aptissimas, continet. Cum autem eiusmodi descriptio alia etiam remedia pharmaceutica fluida, vt iam dictum, denotet, sub essentiae quidem nomine fluidum pharmaceuticum actiuum intelligi poterit, ita tamen, vt essentia demum in varias iterum species, essentias nimirum stricte sic dictas, tincturas, aceta composita, balsama et elixiria diuidatur. Ita essentia, strictiori sensu sumta, fluidum est, quod partes remedii simplicis actiuas omnes, tum crassiores tum teneriores, a compedibus liberatas inque motu nunc constitutas, continet, siue eae euolutae et ad agendum iam promptissimae in simplici exstiterint, siue eadem minus euolutae et quiescentes antea inhaeserint. Tinctura erit, quae remedii simplicis partes teneriores euolutas et ad agendum iam aptas, a nondum euolutis motisque separatas, fouet. Acetum compositum seu medicatum ab essentia et tinctura vix differt, praeter id, quod remedia, aceti ope parata,

rata, ob menstrui huius excellentiam, nomine hoc donata fuerint; alias autem acetum, pro diuersa particularum contentarum indole, vel essentiae vel tincturae nomine insigniri potest. Balsamum est, quod in specie partes exaltatas oleosas aethereas, oleosas vnguinosas et resinosas, attenuatas quidem sed nondum plane euolutas cum acidis coniunctas habet. Elixirium demum vocatur fluidum spissius, quod attenuatas partes crassiores actiuas cum partibus tenerioribus nondum plane euolutis, et matricibus insuper seu vinculis, aliquantum mutatis, coniunctas continet. Quod si igitur hanc remedium indolem et habitum perpenderit, aliquam omnino differentiam admittendam esse, putabis; hinc etiam nobis ratione denominationum aliqua ex parte ad eam respicere licebit. Modum tamen praeparandi si attendamus, memorata haec remedia ad infusa pertinent, siquidem dicta producta per solam infusionem et digestionem subsequenter optime parantur.

§. 171.

Infusa, in genere considerata, non solum partes volatiles sed et fixas continere debent, ita comparatas, ut utraque tum haec tum illae, euolutae iam inque motum ductae, inhaereant. Cum autem particulae, euolutae inque motum ductae, vehementi motu conciliato eodemque inprimis diu continuato tantum motum concipiant, ut facile dissipentur vel omnem vim et efficaciam amittant, necesse est, ut singularis attentio in
prae-

praeparandis infulis adhibeatur. Nunquam igitur coctione utendum est, sed menstrua vel frigide vel calide affundenda et commixta demum vel frigide vel calide, prout volatilitas et euolutio se habet, digerenda sunt.

I.

INFVSA AQVOSA.

§. 172.

Infusa haec remedia fluida sunt, quae partes *remediorum simplicium* actiuas, ope aquae vel euoluendas vel euolutas eodem hocce menstruo eductas, continent. Quare aqua menstruum largitur et subiectum ea corpora suppeditant, quae vel odorem de se spargunt vel saporem manifestum in lingua excitant. Praecipue ad odoratissima corpora hic respiciendum est, utpote quae particulas, iam euolutas inque motu constitutas seu ad agendum aptissimas, continent, quaeque facile dissipantur. Quapropter nunquam decoctioni eiusmodi corpora subiicienda sunt, sed aqua calida tantum seu ebulliens adfundenda est, ne partes actiuae volatiles dissipentur. Caeterum haec remedia, cum ob particulas euolutas motasque, breui abituras, corruptioni facile obnoxia sint, in usum non asseruanda sed tunc demum paranda sunt, quando necessaria esse videntur.

§. 173.

§. 173.

Infusum castorei.

Pulueris castorei parti vni adfundantur aquae calidae partes decem. Infusum stet per quadrantem horae in loco tepido; effundatur liquidum leni decantatione et tepidum adhuc aegro per vires exhibeatur.

Vires.

Vires huius infusi antispasmodicae lenissimae sunt, dictumque remedium in illis spasmodicis speciebus conducit, vbi motus isti irregulares cum siccitate coniuncti et lenissimo modo absque sanguinis exagitatione consopiri sunt.

II.

INFUSA SALINA.

§. 174.

Infusa salina, vt nomen indicat, ex menstruo salino, remediis simplicibus affuso, parantur. Cum salina menstrua particulas multo magis actiuas, quam aqua, contineant, eademque insuper ob diuersam particularum indolem diuersimode agant, infusa haec in genere magis actiua, quam infusa aquosa, censenda et pro diuersis morborum causis et variante simplicium remediorum indole diuersa etiam menstrua eligenda esse, certo sequitur. Diuiduntur, sicut menstrua salina, in acida, alcalina et infusa mediae indolis; singula autem, pro salium variante natura, in suas rursus species distribuuntur. Praeterea infusa memorata ob habitum

bitum diuersum diuersamque particularum contentarum naturam varia fortiuntur nomina et vel essentiae vel tincturae vel elixiria appellari poterunt, hoc tamen discrimine, vt simplicis remedii et menstrui salini nomen simul indicentur. Quod denique ad praeparationem attinet, menstrua salina vel frigida vel, nisi indoles obstet, calida affundenda, postea digerenda sunt, euaporatio autem, quae semper fere sub praetextu concentrationis instituitur, plerumque admittenda non est, siquidem per euaporationem complures saepe particulae actiuae abeunt et vires remedii, nisi immutentur, certe tamen imminuuntur.

§. 175.

Tinctura imperatoriae cum acido vitrioli.

Radicis imperatoriae concisae parti vni adfundantur acidi vitriolici diluti, §. 77. partes octo. Digerantur leni calore; liquori per filtrum traiecto addantur mellis despumati partes duae; digerantur iterum aliquamdiu, posthaec decantetur liquor et ad vsum seruetur.

Vires.

Tinctura imperatoriae, cum acido vitrioli parata, stimulates quasdam et calidas huius radicis particulas, cum condensantibus acidi vitriolici coniunctas, habet ideoque vires antiputridas obtinet et in morbis valet, vbi putrida humorum resolutio febres continuas comitatur. Sumitur ad guttas decem et quinquaginta vsque bis, ter, quater de die, aut si necessitas vrget, omni bihorio ex aqua mellita vel oxycrato. Si loco acidi vitriolici

triolici acidum nitrosum dilutum sumitur et gummi ammoniaco adfunditur, infusum postea melle edulcoratur, remedium antiputridum habetur, quod in putrida humorum dissolutione, morbos inflammatorios subsequente, vsum habet. Dosis et modus vtendi vt in praecedente.

§. 176.

Essentia corticum aurantium cum acido vitrioli.

Corticis aurantium contusi parti vni admiscentur acidi vitriolici diluti, ebullientis partes decem vel duodecim; adduntur postea extracti eiusdem corticis partes quatuor. Digeruntur cuncta per bihorium in balneo maris. Liquor leni decantatione a faecibus separatur et ad vsum feruatur.

Vires.

Vires huius essentiae sunt antiputridae roborantes; hinc vbi a dissolutione humorum putrida nimium alui profluuium vires prosternit et cohibendum est, conducit. Dosis guttae viginti ad sexaginta. Superbibuntur aliquot vnciae infusi corticum aurantium aquosi calidi, corpore bene tecto, ad proliciendum lenem sudorem.

§. 177.

Acetum corticis citri.

Corticis citri contusi vel concisi parti vni adfundo aceti vini optimi §. 83. ebullientis partes duas, et per quadrantem horae digero. Dein eiusdem aceti, sed frigidi, addo partes quatuor
et

et cuncta per horam in balneo maris iterum digero, tandem liquorem per filtrum separo.

Vires.

Acetum corticis citri vires obtinet stimulantibus, diaphoreticis, resolventibus, antiputridis. Prodest, ubi in febribus continuis pulsus debilis, cutis siccitas, urinae parcior effluxus deprehenditur; in genere, ubi irritabilitas in continuis excitanda et motus ad peripheriam determinandi sunt. Dosis cochleare vnum aut duo. Si diaphoresis praecipue excitanda, infusum corticis citri aquosum cum melle commixtum aegro, bene coopto, propinandum est et aliquot unciae eiusdem ingerendae sunt. Eiusmodi aceta, infusione parata, ad usum reponenda non sunt sed recentia ob volatiles euolutas partes, facile exhalantes, semper praestant, atque ideo, quoties requiruntur, paranda sunt.

§. 178.

Elixir centaurii minoris cum alcali fixo.

Herbae centaurii minoris concisae partem cum calidae solutionis salis alcalini fixi, §. 90. partibus sedecim affusis digero per bihorium in balneo maris. Liquorem colatum et expressum lento igne in vaporis balneo inspisso ad tertiae partis consumptionem; tandem cum decem circiter partibus liquoris huius concentrati commisceo quatuor partes extracti centaurii minoris; iterum per horam in balneo maris digero et saepe baculo ligneo moueo, et frigefactum liquorem

rem in vase vitreo bene clauso ad vsum repono.

Vires.

Elixir hoc saporis amari nauseosi corporibus laxis pituitosis, acida saburra primarum viarum scatentibus, prodest, bilem acuit, acidam corrigit et digestionem promouet. Viscidum pituitosum cum acido coniunctum resoluendo et immutando vermibus aduersatur, multumque auxilium in morbis fert, qui ab hac causa nascuntur et ubi imprimis irritabilitas ob memoratum viscidum valde imminuta est. Sumitur ad guttas decem, viginti immo triginta vel in conuenienti aqua destillata vel in vino generoso.

§. 179.

Essentia gummi ammoniaci cum liquore nitri regenerati.

Accipe gummi ammoniaci partem vnam; adfunde liquoris nitri regenerati, §. 100. partes duodecim: mixta digere per horae quadrantem; liquori decantato adde extracti gummi ammoniaci aquosi vel cum liquore nitri regenerati parati, §. 244. partes quatuor. Mixta haec iterum in balneo vaporis per horam digere, tandem ad vsum serua.

Vires.

Habebis ita remedium, quod egregia vi resolvente donatum viscidum inflammatorium aequae ac atrabilarium attenuat et oleosam sanguinis partem, ab aquea secedentem, huic rursus vnit, tumque attenuat et per diuresin ex parte euacuat.

Dosis

Dosis guttae quinquaginta ad centum ex hydromelle aut oxymelle simplici. Si loco liquoris nitri regenerati adhibetur liquor nitri flammantis, caeterum eadem obseruantur, remedium obtinebis, quod efficacius et profundius penetrat, magis tamen stimulat. Dosis guttae triginta ad sexaginta in iisdem vehiculis.

§. 180.

Tinctura balsami peruuiani cum liquore nitri regenerati.

Sumo balsami peruuiani nigri partem vnam; adfundo liquoris nitri regenerati aut nitri flammantis partes sex. Digero mixta in balneo vaporis spatio quatuor horarum. Posthac liquorem percolo et ad vsum repono.

Vires.

Haecce tinctura dispositionem ad viscidum inflammatorium, in vrinariis praecipue viis suboriundum, tollit, earundem viscidum putridum resoluit, vnguinofum destruit et diuresin mouet. Sumitur ad guttas triginta immo ad centum vsque cum vehiculo aquoso aut fero lactis aut infuso diuretico. Praeterea praeparationi emulsionis balsami peruuiani inseruit, huiusque vires abstergentes et resoluentes auget.

§. 181.

Ess. Myrrhae cum liquore terrae foliatae tartari.

Accipio myrrhae electae partem vnam; superfundo liquoris terrae foliatae tartari partes decem;

K

cem;

cem; miscelam in balneo vaporis per sex horas digero. Liquori decantato addo extracti myrrhae, liquoris terrae foliatae tartari ope parati, partes tres; digero iterum per horam in eodem balneo saepeque bacillo ligneo moueo, tandem ad usum in vitro bene clauso repono.

Vires.

Essentia haec remedium resoluens, balsamicum, leniter calefaciens fitit, quod viscidum pituitosum laxum et acidum resoluit, digestioni opitulatur, bilis efficaciam auget, viscidum vnguinofum destruit, humores leni motu exagitat et in morbis chronicis, in quibus ob lentorem humorum viscidum vnguinofum stagnans in putridam materiem degenerat, magni usus est. Dosis guttae sexaginta ad octoginta ex infuso myrrhae aquoso.

Si liquor terrae foliatae tartari cum purgantibus eadem ratione miscetur, eademque praeparandi methodus obseruatur, remedia egregia purgantia, vel minori in dosi si exhibentur, praestantissima resoluentia, pro indole remediorum simplicium diuersimode agentia, obtinentur. Doses guttae decem ad centum et ultra in aqua simplici.

§. 182.

Ad normam haecenus descriptam alia mentrua salina, §. 105. ad 110. usque si eligantur et singula cum conuenientibus simplicibus coniungantur, remedia egregia obtinentur, quae vel euacuant

cuant et primas vias purgant, vel viscidum variae indolis resoluunt seu ad solutionem aptum reddunt.

§. 183.

Essentiae Asae foetidae cum liquore cornu cerui succinato.

Recipiatur asae foetidae pars vna; liquoris cornu cerui succinati partes sex. Mixta primo absque igne duorum dierum spatio in loco temperato posthac in balneo vaporis per duas horas digerantur et liquor percolatus ad vsum seruetur.

Vires.

Essentia haec antispasmodica viscidum vnguinoso-acidum resoluit et subtilissima vasa ab eo liberat: sanguinem leniter commouet, neque tamen aestum inducit; motum fluidi neruei irregularem, a memorato viscido obortum, corrigit tuncque vim anodynam exercet et spasmin quoque primarum viarum, a viscido acido provenientibus, medetur. Dosis guttae triginta ad quinquaginta ex infuso asae foetidae aquoso. Si cum quatuor partibus huius essentiae vna pars extracti aquoso-spirituosi asae foetidae miscentur et per horam in vaporis balneo mixta digeruntur, essentia efficacior euadit et in eo imprimis casu utilis censenda est, vbi insignis solidorum laxitas, lentor humorum et viscidum aquosum abundans, cum acida acrimonia coniunctum, spasmos generat. Dosis guttae decem ad triginta ex eodem infuso asae foetidae.

§. 184.

Essentia castorei cum sale ammoniaco liquido empyreumatico.

Spiritus cornu cerui castoreati, §. 164. quantitati instilla sensim aceti abstractitii castorei, §. 161. tantum, quantum ad saturationem sufficit. Liqueoris saturati partes quatuor superfunde parti vni pulueris castorei; mixta, per aliquot dies in loco temperato detenta, denique in balneo vaporis duarum horarum spatio digere et liquorem postea colatum ad vsum serua.

Vires.

Remedium hoc antispasmodicum profunde penetrat et viscidum subtilissimum pituitosum vnguinosum resoluit, ideoque spasmos, ab hac causa natos, tollit, simulque excretiones, a spasms cohibitas, absque insigni humorum exagitatione restituit. Dosis guttae viginti ad centum ex aqua destillata castorei aut eiusdem infuso.

III.

INFUSA INFLAMMABILIA,

§. 185.

Infusa haec, quae ope menstruorum inflammabilium, §. 110. seqq. parantur, vel oleosa sunt vel spiritiosa. Cum ipsa haecce menstrua ob inflammabile principium, diuersimode euolutum, cumque diuersis substantiis arcte vnitum, deprehenda-

hendamus, infusa quoque remedia admodum diuersa praebere, facile coniiicimus. Ratione praeparationis ad mobile istud principium inflammabile attendendum est, ideoque dicta menstrua frigide semper adfundenda, interdum eadem absque calore interdum autem calide digerenda sunt, hac tamen cautione, vt menstruum caloris vi nequaquam immutetur et oleosa inprimis a rancida acrimonia arceantur. Indoles compositionis his infusis nomina imponit, quare essentiae, tincturae et elixirii vel oleorum infusorum nomina huc quadrant.

§. 186.

Oleum foeniculi aloeticum.

Recipe aloes succotrinae subtiliter tritae partem vnā; olei foeniculi partes decem. Digerantur absque igne per aliquot dies in loco temperato. Oleum leni vasis inclinatione a faecibus separetur et ad vsum seruetur.

Vires.

Licet hocce remedium, ratione spiritus rectoris foeniculi, aliquo modo ad remedia composita pertineat, compositio tamen adhuc valde simplex est et docet, qua ratione corpora simplicia, vi peculiari donata, absque iactura virium innatarum commisceri queant. Oleum hoc foeniculi, aloes viribus ditatum, corpus calefacit, egregiam vim stimulantem et resoluentem exercet, viscidum pituitosum laxum aquosum attenuat, bilem

auget, aqueas partes dissipat, maiori dosi fumtum aluum mouet et roborat, vermes necat, exscretionem promouet et prodest, vbi irritabilitas primarum viarum imminuta et digestio languida est. Si guttae duae ad decem vsque cum saccharo bene terentur et elæosaccharum hoc cum aqua foeniculi miscetur, remedium resoluens carminativum, leniter primas vias purgans obtinebis; caue tamen, ne hominibus biliosis, aut macilentis aut viscido atrabilario scatentibus, istud exhibeas.

§. 187.

Oleum chamomillae infusum.

Recipiatur pulueris summitatum chamomillae pars vna; adfundantur olei amygdalarum dulcium partes duodecim. Digerantur in balneo maris per horas duas et vltra. Coletur postea oleum et ad vsum seruetur.

Vires.

Clysmatibus additum hoc oleum lubricat, acidam acrimoniam inuoluit et spasmos ab hac acrimonia excitatos vel soluit vel mitigat. Idem, externe inunctum, in induratione viscerum abdominalium, cum spasms coniuncta, prodest.

§. 188.

Oleum myrrhae infusum.

Sumo pulueris myrrhae partem vnam; adfundo olei amygdalarum dulcium partes duas; mixta in mortario lapideo per quadrantem horae tero;
tritis

trititis adfundo eiusdem olei expressi partes sex et in balneo maris ad duas horas digero et bacillo ligneo saepius moueo; tandem oleum per linteum colo et ad vsum repono.

Vires.

Oleum hoc, externe abdomini inunctum, ad viscerum obstructionem referendam quidquam confert et, cum clysmatibus iniectum, exulcerationi intestinorum medetur et vermibus aduersatur.

§. 189.

Essentia gentianae rubrae cum spiritu vini.

Recipiatur radicis gentianae rubrae pars vna; adfundantur spiritus vini rectificatissimi partes octo. Mixta, absque igne per aliquot dies in loco temperato asseruata, posthac per horam in balneo vaporis digerantur, tuncque percolentur. Liquori percolato addantur extracti gentianae rubrae partes tres, digerantur iterum per horam, tandem liquor ad vsum seruetur.

Vires.

Essentia haec, aqueas particulas absumendo solidasque corporis partes exsiccando roborat et prodest, vbi a nimia visceri pituitosi aquosi copia insignis solidorum laxitas est; vsum inprimis habet, vbi, post superatos morbos, laxa intestinorum compages et aquosa humorum indoles digestionem debilem reddunt. Dosis guttae sexaginta ad octoginta ex vino generoso.

I V.

INFUSA COMPOSITA SEV CVM MEN-
STRVIS COMPOSITIS PARATA.

§. 190.

Menstrua cum dentur composita, §. 120. seqq. infusa quoque hoc nomine insigniri posse, putamus. Salinae, cum spirituosis vel oleosis vel haec cum spirituosis vel spirituosae demum cum salinis oleosisque simul coniunctae, partes praecipuae sunt, quae in praeparatione infusorum compositorum attendendae veniunt. Quanquam pleraque huius classis menstrua calida affundi queunt, admixtae tamen substantiae cum iisdem tantum digerendae sunt, immo nonnulla adeo frigide interdum adfundenda esse videntur. Pro digestionem balneum maris vel vaporis optimum censendum est. Nomina pro diuerso compositionis habitu diuersa eis imponenda sunt: inprimis essentiae et elixiria huc spectant.

§. 191.

Essentia pimpinellae albae cum tinctura antimonii tartarifata.

Recipiatur radice pimpinellae albae concisae pars vna; adfundantur tincturae antimonii tartarifatae partes octo; mixta per aliquot dies in loco temperato detineantur, posthac in balneo vaporis per horas duas digerantur. Effundatur liquor per linteum et ad usum seruetur.

Vires

Vires.

Essentia pimpinellae, hoc modo parata, insigniter fibram muscularem stimulat et humores potentissime resoluit; quare non nisi, vbi irritabilitas, prorsus fere imminuta et laxa solidorum compages et copiosum viscidum pituitosum laxum vel cum acido coniunctum morbis ortum praebent, cum successu propinatur. Datur a guttis decem ad quadraginta ex infuso amaro aut amaricante.

§. 192.

Tinctura antimonii tartarifata cum oleo amygdalarum.

Accipe olei amygdalarum dulcium partem vnam; adfunde tincturae antimonii tartarifatae partes quatuor. Digerantur in loco tepido per viginti quatuor horas, vasculum interim saepe concuciat, tandem in vase bene clauso asseruetur.

Vires.

Habebis sic remedium, quod leniori stimulo, quam tinctura antimonii tartarifata vulgaris, instructum est. Ita enim parata haec tinctura vere oleoso-saponacea est et viscidum pituitosum tenax resoluit, vasis meabilitatem conciliat et ficcitatem, antea ortam, tollit. Hinc in morbis viarum vrinariarum et morbis pectoris, ab eadem hac causa natis, prodest. Dosis guttae viginti ad sexaginta in emulsione amygdalarum.

§. 193.

Tinctura antimonii tartarifata cum oleo succini.

Sumo olei succini rectificati partem vnā; ad fundo tincturae antimonii tartarifatae partes tres vel quatuor; tunc vas saepius concutio, vsque dum oleum cum tinctura coniunctum cernatur. Coniuncta demum in vitro bene clauso seruo.

Vires.

Remedium hoc stimulanſ neruinum valet, vbi stimulo opus est et nerui commouendi sunt; e.g. in paralyſi, poſt apoplexiam relicta, vel a viſcido pituitoso copioſo nata. Potentiſſime etiam reſoluit viſcidum pituitosum acidum; hinc obſtructiones, ab hac cauſa ortas, tollit vel ad reſolutionem diſponit. Externe cum remediis neruinis reſoluentibus applicitum ad referandas obſtructiones et curandam paralyſin multum facit. Doſis, ſi ad internum vſum propinatur, guttae decem ad viginti ex emulſione aut inuſo ſaponaceo vel etiam aqua ſaponata.

§. 194.

Tinctura balsami peruuiani cum tinctura antimonii tartarifata.

Recipiatur balsami peruuiani nigri pars vna; adfundantur tincturae antimonii tartarifatae partes quatuor. Mixta per aliquot dies in loco tepido detenta poſtea in vaporis balneo per horam digerantur: tandem liquor coletur et ad vſum ſeruetur.

Vires.

Vires.

Habebis remedium potentissimum resoluens, abstergens, quod viscidum pituitosum tenax pectoris et viarum vrinariarum attenuat et vel per excretionem vel per renes educit, atque tunc inprimis conducit, quando, ob imminutam seu deletam fere irritabilitatem, memoratum viscidum, partibus tenacissime inhaerens, moueri nequit. Datur a guttis viginti ad quadraginta in emulsione aut aqua saponata.

§. 195.

Essentia Fumariae cum spiritu vini tartarifato.

Herbae fumariae concisae pars vna superfundatur spiritus vini tartarifati partibus sex. Digerantur per aliquot dies in loco temperato posthac per duas horas in balneo vaporis. Liquori colato addantur extracti fumariae aquoso-spirituosi partes duae. Digerantur iterum in eodem balneo per horam, et bacillo ligneo saepe moueantur, tandem ad usum seruentur.

Vires.

Essentia fumariae, sic parata, ab ea, quae ope spiritus vini rectificatissimi paratur, multum differt. Minime enim coagulat, sed viscidum aquosum primarum viarum cum acido coniunctum destruit, laxitatem intestinorum paululum minuit et digestionem promouet. Sumitur a guttis sexaginta ad centum in infuso fumariae aut pro scopo carminatio breui ante pastum ex vino.

§. 196.

§. 196.

Essentia foeniculi cum spiritu salis ammoniaci vinoso.

Sumo feminis foeniculi partem vnā; ad-
fundo spiritus salis ammoniaci vinosi foeniculati
partes sex. Mixta per aliquot dies in loco tem-
perato digero, posthac per filtrum traicio et
feruo.

Vires.

Viscidum aquosum acidum, minimis fibra-
rum interstitiis inhaerens, ab hac essentia resolu-
tur et ex corpore eliminatur. Fibras enim in-
testinales stimulat, tuncque digestionem ex par-
te iuuat; motum in pectore excitat, quare visci-
dum per excreationem educit; tandem vias vri-
narias irritat atque per diuresin euacuat. Caete-
rum essentia haec, si memoratum viscidum ner-
vorum partes infestat, neruina quoque vi non
destituta esse deprehenditur. Propinatur a gut-
tis decem ad viginti cum aqua mellita, aut sac-
charo excipitur.

§. 197.

*Tinctura balsami de Copaiua cum liquore salis digestiui
balsamici.*

Recipiatur balsami de copaiua pars vna; ad-
fundantur liquoris salis digestiui balsamici ebul-
lientis partes quatuor; digerantur in balneo ma-
ris per horam aut vltra. Coletur liquor et aegro
statim propinetur.

Vires.

Haecce tinctura viscidum pituitosum vngu-
nosum resoluit et in primis in morbis viarum vri-
naria-

nariarum et ad soluendas concreciones calculosas utilis censenda est. Dosis guttae centum et ultra in vehiculo aquoso.

§. 198.

Tinctura valerianae cum liquore salis digestiui empyreumatici.

Recipe pulueris radiceis valerianae partem vnā; adfunde liquoris salis digestiui oleosi empyreumatici calidi partes duodecim. Digere in balneo vaporis per horam. Coletur liquor et ad vsum seruetur.

Vires.

Viscidum pituitosum acidum soluit haecce tinctura, hinc spasmos, ab hac causa natos, tollit; in primis morbis vteri viscidis, cum spasmo coniunctis, medetur et vermibus aduersatur. Datur ad guttas centum et ultra in infuso valerianae.

§. 199.

Tinctura carlinae cum acido vitrioli spirituoso.

Concisae radiceis carlinae pars vna superfundatur acidi vitriolici spirituosi partibus decem; digerantur postea in balneo vaporis per dimidium horae. Colato liquori admisceatur paucillum mellis despumati et tinctura ad vsum seruetur.

Vires.

Remedium hoc acido-spirituosum motum humorum paululum intendit, intestinum eorum arcet, hinc in putrida humorum dissolutione, in
ipsis

ipsis febribus acutis oborta, propinandum est. Datur a guttis decem ad viginti ex aqua mellita aut oxymelle.

§. 200.

Acetum cinnamomi spirituosum.

Accipio corticis cinnamomi contusi partem vnam; admisceo aceti vini spirituosi non destillati partes sex. Digero infusum per aliquot dies in loco temperato, posthac autem in balneo vaporis per horam: colatum ad vsum seruo.

Vires.

Habetur ita remedium, quod vires languidas excitat, putridam materiem destruit, viscidum aquosum attenuat, motum humorum leniter commouet et per diuresin euacuat. Hinc in multis morbis acutis aequae ac chronicis vtile censendum est hoc acetum, in primis, vbi a defectu fluidi neruei irritabilitas imminuta deprehenditur. Datur cochleare vnum aut duo cum oxymelle aut infuso cinnamomi aquoso.

§. 201.

Acetum myrrhae spirituosum.

Pulueris myrrhae electae pars vna superfunditur aceti vini spirituosi destillati partibus sex. In loco tepido per aliquot dies detenta posthac in balneo vaporis per horam digeruntur. Tandem colatum acetum ad vsum seruatur.

Vires.

Acetum hoc, myrrhae viribus donatum, fibras musculares stimulat, viscidum aquosum in-
ers

ers attenuat, humores ab eo liberat et laxitati solidorum medetur. Prodest igitur in pluribus morbis, vbi irritabilitas ob laxa solida et viscidum pituitosum iners fere decet, et ab eadem causa digestio turbatur et lenti morbi in putridos lentos degenerant. Datur a guttis quinquaginta ad centum ex vino aut infuso amaro.

Si cum tribus partibus huius aceti commiscetur pars vna extracti myrrhae aquosae et mixta rite digeruntur, elixirium obtinebis, quod efficacius agit simulque putrida vlcera sanat, et pituitosis maxime conducit. Dosis huius elixirii guttae viginti ad quinquaginta.

§. 202.

Essentia centaurii minoris alcalino-spirituosa.

Sumo herbae centaurii minoris concisae partem vnā; addo solutionis salis tartari spirituosae, §. 134. partes decem; mixta per aliquot dies in loco tepido repono, postea in vaporis balneo per horam digero. Liquori colato admisceo extracti centaurii minoris aquoso-spirituosi partes tres, iterum digero et bacillo ligneo saepe permisceo, tandem ad vsum seruo.

Vires.

Viscidum pituitosum, aqueis acidisque particulis abundans, haec essentia soluit, bilem acuit et a viscido liberat, hinc digestionem promouet. Prodest etiam in aliis morbis lentis, qui ab obstructuente hoc viscido acido proueniunt. Sumitur
a gut-

a guttis triginta ad sexaginta ex infuso amaro aut aqua carminatiua.

§. 203.

Essentia Anisi stellati cum alcali volatili spirituoso.

Cum feminis anisi stellati contusi parte vna coniunge liquoris alcalini volatilis spirituosus, §. 135. partes octo. Digere in vasis bene clausis in loco tepido per octiduum. Liquorem colatum serua.

Vires.

Viscidum pituitosum acidum, in subtilissimis canaliculis et interstitiis haerens essentia haec soluit, motum fibrarum motricium, ab eodem hoc viscido fere sufflaminatum, excitat et ad referendas obstructions haud parum confert. Dosis guttae viginti ad quinquaginta ex aqua anisi stellati destillata.

§. 204.

Essentia aloes cum sale ammoniaco liquido spirituoso.

Cum pulueris aloes succotrinae parte vna commisce salis ammoniaci liquidi spirituosus partes quinque. Mixta stent in loco temperato per aliquot dies, tandem in balneo vaporis duarum horarum spatio digerantur et liquor, per filtrum separatus, seruetur.

Vires.

Essentia aloes salino-spirituosa primas vias stimulat, viscidum iners pituitosum resoluit, vermes necat, euacuat, digestioni opitulatur et paululum exsiccat. Praeterea morbis lentis putridis, a viscido pituitoso vnguinoso ortis, medetur, vlcera abstergit et ad sanationem disponit. Da-
tur

tur a guttis triginta ad centum in vehiculo aquoso.

§. 205.

Essentia croci cum spiritu vitrioli dulci.

Recipe croci orientalis partem vnam; adfunde spiritus vitrioli dulcis partes octo. Digerantur in loco temperato per aliquot dies, ad extremum in balneo vaporis per horam. Liqueor colatus feruetur.

Vires.

Essentia haec neruina ataxiae spirituum, a defectu fluidi neruei et aquosa humorum indole ortae, pariterque atoniae, ab eadem causa dependenti, medetur; humores praeterea mouet neque tamen insigniter expandit; hinc in multis morbis, vbi actiones languent, conuenit. Dosis guttae decem ad quadraginta, saccharo exceptae.

Si spiritus vitrioli dulcis super crocum in balneo vaporis abstrahitur, tuncque cum croco digeritur, remedium multo efficacius obtinetur, cuius decem ad viginti guttae saccharo exceptae promptum auxilium ferunt et vires subito restaurant.

§. 206.

Essentia corticis cascarillae cum spiritu vitrioli dulci.

Cum corticis cascarillae contusi parte vna commisce spiritus vitrioli dulcis partes octo; reponne mixta in loco temperato per quadriduum; postea in balneo vaporis per bihorium digere. Liqueorem colatum serua.

L

Vires

Vires.

Remedium hoc tonico-neruinum laxam intestinorum compagem roborat et in genere relaxationi solidorum, a viscido aquoso ortae, medetur. Datur a guttis quadraginta ad sexaginta ex vino.

§. 207.

Essentia anisi cum spiritu nitri dulci.

Cum olei anisi destillati parte vna commisce spiritus nitri dulcis partes sex. Bene commixta in vitro accurate clauso feruentur.

Vires.

Spiritus nitri dulcis, anisi viribus turgens, fibras motrices stimulat, fluidi neruei motum auget, pituitam viscidam aquosam attenuat, cumque aquea humorum parte coniungit et euacuat: hinc digestioni ciborum, ab hac causa debilitatae, opitulatur, tuncque vim carminatiuam exercet, et diuresin mouet. Dosis guttae decem ad viginti saccharo exceptae.

§. 208.

Essentia Asae foetidae cum sale ammoniaco liquido empyreumatico spirituoso.

Sumo asae foetidae partem vnā; admisceo salis ammoniaci liquidi empyreumatici spirituosi partes sex. Mixta in loco temperato per aliquot dies detineo, posthac in balneo vaporis per duas horas digero. Liquorem colatum ad vsum repono.

Vires.

Vires.

Essentia haec antispasmodica fibram muscularem stimulat, humores mouet, viscidum pituitosum iners, vel aqueis particulis abundans, resoluit, tuncque paululum exsiccat; hinc morbos et spasmos, ab hac causa natos, sanat. Macilentis et biliosis, aut qui viscido atrabilario laborant, vix prodest. Datur a guttis quadraginta ad septuaginta ex aqua vel infuso antispasmodico.

C L A S S I S III.

REMEDIA PER COCTIONEM
PARANDA.

§. 209.

Sub decocti nomine intelligitur remedium, quod ex fluido minus volatili et substantia solida, fixis particulis donata, sola decoctione, ad ebullitionem vsque euecta, producitur. Plerumque quidem inter fluida ad hunc laborem adhibentur aqua et cereuisia, alia tamen menstrua, particulis actiuis praedita, decoctioni simul inseruare posse, arbitramur. Inprimis ea fluida eligenda sunt, quorum partes constitutivae coctione non tam cito disiunguntur et dissipantur, quaeque fixiores partes, cum multa aqua firmiter, coniunctas fouent. Ita lac, serum lactis et aqua, cum salibus mediis fixioribus coniuncta, multum hic valent et in recludendis corporibus fixis, arcte inter se connexis, plura praestant. Licet autem

L 2

alia

alia quoque menstrua, partibus volatilibus donata, simul adhiberi possint, ea tamen, si ebulliant, partibus volatilibus, fixas secum abripiantibus, spoliantur, ideoque multum virium amittunt, et effecta demum sperato destituuntur. Quod ad solidas substantias attinet, non nisi tales eligendae sunt, quae, cum menstruo coniunctae, ignis vim diu ferunt, antequam in mixtione mutationem, notatu dignam, subeant. Pauca exempla adduxisse sufficiet.

§. 210.

Decoctum radices gentianae rubrae cum liquore tartari vitriolati.

Radices gentianae rubrae concisae partem vnam immitto in vas terreum non vitreatum; ad fundo aquae purae simplicis ebullientis partes duodecim, addo liquoris tartari vitriolati partes decem. Coquuntur omnia per horae spatium; liquor per linteum colatus et frige factus statim in usum ducatur.

Vires.

Usus habet hoc decoctum in morbis, ubi viscidum pituitosum vel iners, vel cum acida acrimonia coniunctum, resoluendum est. Egregie enim attenuat, ita tamen, ut solidae partes simul robur accipiant, neque, ut a resolventibus persaepe fit, relaxentur: hinc laxis, pituitosis laudabilem medicinam praebet, immo, ciborum coctionem iuuando, a viscido praeferuat. Sumitur omni bihorio sexta seu octava pars,

§. 211.

§. 211.

Decoctum ligni Guajaci cum solutione salis ammoniaci vulgaris.

Recipe rasurae ligni guajaci partem vnam; adfunde solutionis salis ammoniaci vulgaris partes sex: mixta digere in loco tepido per viginti quatuor horas; adde posthac aquae purae simplicis partes viginti cunctaque per horam et ultra coque. Liqueor colatus et adhuc calidus aegro propinetur.

Vires.

Habebis ita remedium, quod viscidum pituitosum tenax valde attenuat, solidas partes stimulat, motum humorum intendit, ad diaphoresin disponit, eandem etiam mouet sicque materias acres subtilissimas expellit.

§. 212.

Decoctum gummi ammoniaci cum hydromelle.

Cum gummi ammoniaci parte vna commisce aquae mellitae partes triginta. Coquantur mixta per horae spatium. Liqueor adhuc calidus coletur et tepidus aegro propinetur.

Vires.

Laudabilem effectum edit hocce decoctum in morbis, qui a viscido inflammatorio aequae ac atrabilario proueniunt. Attenuat enim et per primas vias interdum etiam per diuresin aut exscreationem euacuat. Intra octo horas per vices ingeritur.

CLASSIS IV.

REMEDIA EMVLSA.

§. 213.

Emulsium seu lac, arte factum, est fluidum, quod partes oleosas, ope salinarum cum aqueis et terreis coniunctas, tenet, ita tamen, ut leui negotio oleosae ab aqueis secedant cumque salinis quibusdam seorsim colligantur. In praeparatione eorum eo semper respiciendum, ut talia corpora eligantur, quae partes oleosas, cum mucilaginis coniunctas, fouent. Cum enim in mucilagine partes oleosae cum terreis et salinis arctius coniunctae sint, accidit quoque, ut oleosae admixtae facile cohaereant, tuncque eo disponantur, ut addita aqua per solam triturationem oleosas has partes sibi uniat et, quamdiu mucilagineae non mutantur, coniunctas seruet. Cumque praeterea eiusmodi corpora, oleoso-saponacea dicenda, alia corpora, in quibus oleosae particulae cum aliis plus minus compositis substantiis salinis coniunctae sint, aquae miscibilia reddant, varias omnino emulsiones variae indolis et actiuas per saepe parari posse, colligimus.

§. 214.

Emulsio gummi ammoniaci oleoso-saponacea.

Cum gummi ammoniaci partibus duabus commisce olei amygdalarum dulcium partem unam.

vnam. Bene tritis adfunde tincturae antimoni tartarifatae partes tres. Cuncta denuo exacte terantur, et inter terendum aquae purae simplicis addantur partes octo. Trituratione per femiquadrantem horae continuata emulctum filtratur et statim in vsum ducatur.

Vires.

Vinculis gummi ammoniaci ex parte solutis partibusque componentibus aliquantum euolutis inque motum ductis emulsiō obtinetur, quae ex *particulis gummi ammoniaci* gummosis cunctis compluribusque resinosis attenuatis, simulque oleosis et alcalinis componitur et remedium resoluens oleoso-saponaceum sistit, quod ad resolvendum viscidum pituitosum tenax, vel cum acido coniunctum, vel cum concretionibus terreis vnitum, multum facit, inque multis morbis chronicis, ab hac causa pendentibus, conducit. Datur omni bihorio cochleare vnum.

§. 215.

Emulsiō terebinthinae cum saponē veneto.

Cum terebinthinae venetae parte vna commisce olei amygdalarum dulcium partes duas, vel tantundem, saponis veneti partem vnam aut duas. Bene tritis adde aquae fontanae destillatae partes decem. Cuncta per quadrantem ho-

L 4

rae

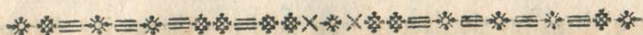
rae trita et per linteum colata statim aegro propinentur.

Vires.

Tenacitate terebinthinae per oleum et saponem sublata, balsamus iste natiuus aquae miscibilis redditur et emulsio obtinetur, quae viscidum pituitosum tenax, vel cum vnguinosa substantia coniunctum, resoluit, primas vias aequae ac vrinarias abstergit, vlcera earundem depurat, humores attenuat, leniter mouet et per aluum perque vrinam euacuat. Sumitur omni trihorio cochleare paruum.

ORDO

O R D O II.

R E M E D I A S O L I D A.

§. 216.

Solidum remedium ea dicitur substantia naturalis, cuius particulae, oculis percipiendae, siue inertes sint siue actiuae, quiescunt et motore opus habent, quo in motum duci et actiuae imprimis, in motum nunc ductae, actionem suam exercere queant. Cum corporum solidorum nonnulla ex meris particulis inertibus plurima autem ex inertibus et actiuis simul componantur, §. 64. nec ullum reperiatur, a quo inertes, quae quippe basin suppeditant, plane absint, ad has primo attendendum esse, sequitur. Inertes enim, licet per se nihil efficiant, cum aliis tamen actiuis coniunctae, actionem simul exercent, quae, prout vnio se habet, plus minus efficax esse solet. Praeterea ad copiam harum particularum respiciendum est, quae interdum insignis est, ita, vt coniunctae cum iisdem particulae actiuae prorsus nihil agant vel in actione admodum debilitentur.

§. 217.

Plurima ex his sperare licet. Sic solida corpora, ex inertibus et actiuis composita, si in corpus humanum introducuntur et in motum rapiuntur, actionem magis constantem et diutius durantem exercent, quam fluida. §. 65. Porro in-

L 5

ertium

ertium particularum ope actiuæ sæpe ita figuratur, vt, extra corpus humanum in vasis idoneis adseruata, remedia diutius perdurent nec corrumpantur. Cum autem solidæ istæ substantiæ absque fluido, in motu quippe constituto, nihil præsentent, fluidum vero seu menstruum, si in motum substantiæ solidæ ducendæ sunt, nexum tollere et separatas partes sibi vnire sicque in motum ducere debeant, necesse est, vt menstruum conueniens tum in ipso corpore humano vel aliud, extra illud reperiendum, chemicum scilicet, iisdem admisceatur, quo rite vnito particulae solidi corporis actiuæ omnino euadant. Ex his itaque necessitatem horum remediorum elucere eademque in officinis quoque præsto esse debere, patet. Cum vero in recta eorundem præparatione multum positum sit, eaque pro diuersa mixtionis et habitus indole variet, in varias classes hæc ipsa diuidere, cogimur. Primo igitur de iis, quæ per coagulationem, deinde quæ per præcipitationem, porro quæ per crySTALLISATIONEM, tum quæ per sublimationem, tandem quæ per calcinationem parantur, nobis agendum est.

CLAS-

CLASSIS I.

REMEDIA PER COAGVLA-
TIONEM PARANDA.

§. 218.

Nullum corpus nisi fluidum coagulatur. Cum autem nullum fluidum absque particulis, natura solidis, coagulari possit, requiritur, vt corpora eligantur, quae et fluidas partes et solidas, inter se coniunctas, fouent. Necessarium quoque est, vt solidae partes fluidarum ope in motu sint ipsaeque insimul fluidae prius existant; quam ob rem coagulationem quaecumque solutio praecedere debet, qua quippe solidae partes, in motum nunc ductae, cum fluidis arctius coniunguntur, haeque demum, per subsequentem inspissationem seu superfluarum partium fluidarum euaporationem cum solidis arctius coniunctae, solidum nunc corpus constituent. Pertinent huc prae reliquis saponis, balsama et emplastra.

I.

S A P O N E S.

§. 219.

Sapo stricte sic dictus solidum dicitur corpus, quod ex particulis oleosis alcalicisue arte unitis constat, cum aqua et omnibus fluidis inflammabilibus se miscet et olea oleosasque substantias aquae miscibiles reddit. Quo firmior nunc inter oleum et alcali cohaesio est, eo praestantior iudicatur

catur sapo: sique praeterea cum oleo aliud corpus, singulari vi donatum, coniungitur et alcali demum additur, sapo medicatus, specifica vi donatus, obtinetur. Ad praeparandos hos saponem primo oleum, ope alcalici fluidi penetrantioris attenuandum, dein alcali addendum, tandem cuncta per coctionem rite inspissanda sunt.

§. 220.

Sapo medicatus.

Cum tincturae antimonii tartarifatae partibus duabus commisceatur olei amygdalarum dulcium pars vna; mixta per sex aut octo horas in loco temperato digerantur saepeque, vas concutiendo, coagitentur. Dein dicti olei eadem quantitas adfundatur et eadem, quae antea obseruentur. Tandem olei tartari per deliquium partes duae aut tres addantur, miscela super lenem ignem coquatur et sensim ad iustam saponis consistentiam inspissetur.

Vires

In hoc sapone partes multo magis attenuatae quam in communi sapone veneto sunt, hinc istum in minores partes similes in corpore humano diuidi posse, colligendum est. In genere eadem praestat, quae sapo venetus; viscidum enim pituitosum tenax vel etiam cum acido coniunctum resoluit, humores attenuat, fibram solidam stimulat et materiem morbosam ad euacuationem disponit. Cum autem partes magis attenuatae ideoque mobiliores sint, dictus sapo profundius
partes

partes penetrare et viscidum subtilius resolvere valet.

§. 221.

Sapo camphoratus.

Camphorae partem vnam solue in olei amygdalarum dulcium partibus tribus, adde tincturae antimonii tartarifatae partes quatuor, in quibus vna pars camphorae soluta est. Digere mixta in loco tepido per octo horas et vasculum saepe concute. Superfunde postea olei tartari per deliquium, respectu olei, partes tres. Tandem omnia leni igne coque et ad consistentiam solidam inspissa.

Vires.

Sapo hicc camphoratus, ob particulas maxime diuisas insigni vi penetrante nec leui stimulante donatus, viscidum pituitosum subtilissimum vel idem vnguinosum vel cum acido coniunctum, in subtilissimis canaliculis haerens resoluit, fibram muscularem irritat et oleosam humorum partem commouet, attenuat cumque aquea coniungit et per diaphoresin euacuat. Datur a granis aliquot ad scrupulum vnum vel per se in forma pilulari vel in aqua solutus.

II.

B A L S A M A.

§. 222.

Balsamum vox ambigua est: varia enim remedia et solida et fluida et consistentiae mediae hoc nomine insigniuntur; sed de solido hic tantum agimus. Vocatur balsamum solidum praeparanda

paratum pharmaceuticum, quod ex substantiis oleosis vnguinosis aequae ac aethereis pariterque resinosis, substantia vnguinoso-resinosa solidiore exceptis, paratur, quodque, manibus tractatum, molle fit et euanescit. In praeparatione eorum ad olea, cum substantiis inflammabilibus solidis rite coniungenda, respiciendum est. Hinc primo oleorum vnguinosorum cum oleis aethereis commixtio, dein substantiae vnguinoso-resinosae super ignem lenem liquefactio, tandem oleorum cum liquefacta ista substantia solidiore admixtio et coagulatio attendenda est.

§. 223.

Balsamum foeniculi.

Cum olei nucis moschatae aut alius expressi purioris partibus tribus commisce olei foeniculi partes duas: adde coloris gratia paxillum cinnabaris factitiae. Bene commixta sensim admisce cerae albae, super lenem ignem liquefactae et ab igne remotae, adhuc tamen fluidae, partibus quinque, cunctaque continua agitatione ope spatulae ferreae commisce, vsque dum solidam formam induant. Balsamum in vasis idoneis ad usum serua.

Vires.

Remedium hoc, foeniculi viribus donatum, externo vsui destinatur, et abdomini affricatum vim carminatiuam exercet. Praeterea ad resolutionem tumorum frigidorum et indurationum quid-

quidquam facit. Si loco foeniculi olei, aliud oleum fumitur, alia vis expectanda est; sic oleum succini rectificatum balsamum largitur, quod in paralyfi membrorum proficuum est.

III.

EMPLASTRA.

§. 224.

Emplastrum rite paratum est substantia solida, quae manibus tractata mollescit et ex pinguibus oleosisque cum aliis efficacioribus coniunctis substantiis componitur et corpori extrinsecus applicatur. Praeparatio eorum corpus quoddam solidum requirit, quod substantias fluidas et solidas eo disponit, ut hae, ab igne remotae, molles seruentur neque ut antea indurentur, illae autem solidam consistentiam acquirant et calore lenissimo admoto molles euadant, sicque corpora admixta ita apta reddant, ut particulae actiuae moueantur et actionem suam exercent. Huic fini plerumque pinguia, resinae et olea expressa satisfaciunt, quae vero super ignem cum aliis partim solidioribus partim fluidioribus ita commiscenda sunt, ut innatae virtutes nequaquam corrumpantur. Caeterum magnus adeo apparatus necessarius non est et vnum saepe cum altero coniunctum corpus sufficit, immo quo simplicior compositio est, eo praestantius erit emplastrum.

§. 225.

§. 325.

Emplastrum de gummi Galbano.

Gummi galbani partes duae terantur cum sufficiente quantitate vitelli ouorum; inter terendum addatur olei galbani infusi, ex dicto gummi et oleo lini ad modum, §. 188. parati pars vna; bene mixta commisceantur cum cerae flavae super lenem ignem liquefactae, partibus duabus vel tribus; tuncque per quadrantem horae spatula lignea permisceantur, ab igne remota frigescant, in bacilli formam redigantur et ad usum seruentur.

Vires.

Emplastrum hoc de galbano, super alutam aut linteum extensum, tumores frigidos, a viscidis humoribus obortos, discutit et emollit, simulque vim antispasmodicam exercet, et visceribus obstructis externe applicatum ad resolutionem eorum, per interna remedia praestandam, quicquam facit.

CLAS-

CLASSIS II.

REMEDIA PER PRAECIPI-
TATIONEM PARANDA.

§. 226.

Praecipitatio, in genere considerata, species quidem coagulationis est, stricte sic dicta vero a coagulatione, proprie ita vocanda, in eo differt, quod corpora, in menstruo aliquo soluta, praegressa menstrui mutatione in forma solida fundum petant nec cum menstruo amplius firmiter cohaereant. *Praecipitata*, in pharmacia adseruanda, vel salina sunt, vel inflammabilia vel terrea vel mixta; finis vero huius operationis vel in remediorum depuratione vel in nouorum productione vel demum in virium concentratione consistit. *Praeparatio* eorum requirit, vt substantiae solidae menstruo antea bene soluantur, solutio rite percoletur et mutationes solutioni sensim paulatimque inducantur.

§. 227.

Cremor tartari praecipitatus.

Liquori tartari tartarificati adfunde olei vitrioli tantum, quantum ad praecipitationem sufficit. Nulla substantia solida ad fundum amplus descendente liquor supernatans decantetur. *Cremor tartari praecipitatus* aqua frigida abluatur et super chartam bibulam lente exsiccet.

M

Vires

Vires.

Cremor tartari, hoc modo paratus, communi purior et magis actiuus est, facilius a menstruis aquosis soluitur et bilem alcaliscentem egregie corrigit. Caeterum in omni casu valet, vbi vulgaris vsurpatur.

§. 228.

Resina Ialappae.

Essentiae radicis ialappae, ope spiritus vini paratae, pars vna commisceatur cum aquae simplicis destillatae partibus sex. Mixta stent per viginti quatuor horas; dein liquor supernatans effundatur et resina, in fundo haerens, spatula ferrea eximatur et super chartam albam in loco umbroso sponte exsiccet. Siccata in aqua tepida manuum ope in bacillos formetur et ad vsu in vasis bene clausis reponatur.

Vires.

Licet plerumque ad praeparandam hanc resinam aqua simplex non destillata adhibeatur, destillata tamen semper praestat, siquidem partes peregrinae crassiores per destillationem separatae sunt, quae autem in aqua simplici non destillata simul cum particulis resinosis coniungi fundumque petere possunt. Purior itaque haec resina censenda est; caeterum eadem vires, quae communi modo paratae adscribuntur, insunt; fortiter enim stimulat, intestina vellicat et vehementer purgat.

§. 229.

§. 229.

Corallia rubra praecipitatione parata.

Solutioni coralliorum rubrorum, ope aceti factae, adfunde solutionem falis tartari, donec nihil amplius fundum petat. Liquore supernatante effuso praecipitatum edulcoretur, exsicceetur et ad vsum feruetur.

Vires.

Licet corallia praecipitata, alias magisterii nomine nota, acidum morbosum in corpore vix adgrediantur, eademque vires peculiare non habeant, istud tamen praeparatum ob puritatem et attenuationem aliis efficacioribus remediis probasi inferuire poterit. Cum insuper terrea haec praecipitata in spiritibus alcalinis volatilibus ex parte solvantur, ea etiam in obtemperanda acrimonia calefcente singularem quendam effectum edere valent, inprimis si aliorum efficacium admixtorum ope adiuuantur.

§. 230.

Sulphur antimonii auratum mercuriale.

Scoriis reguli antimonii simplicis, aqua simplici per coctionem diu protractam quadantenus solutis, adfunde solutionis mercurii, aqua forti factae, aliquot guttas. Efferuescentia sedata cuncta filtro chartaceo committantur. Liquori colato rursus aliquot guttae solutionis mercurii instillentur, et eadem, quae antea, obseruentur.

M 2

Labor

Labor saepe repetatur, vsque dum nihil amplius praecipitetur. Praecipitata varii coloris seorsim feruentur et vltimum praecipitatum ad vsum reponatur.

Vires.

Sulphur hoc antimonii mercuriale insignem vim attenuantem obtinet, viscidum pituitosum tenacissimum resoluit, vasa subtilissima, viscido hoc referta, aperit et per colatorium cutaneum inprimis euacuat. Datur a grano vno ad tria in forma pilulari aut cum aqua.

CLASSIS III.

REMEDIA PER CRYSTALLI-
SATIONEM PARANDA.

§. 231.

CrySTALLISATIO species praecipitationis est, ab ea vero differt, quod corpora, ad crystallisationem apta, plerumque quidem fundum vasis occupant sed singula certam atque determinatam figuram induunt, cum praecipitata, proprie dicta, absque figura conspicua fundum petant. Proprie quidem acida cum substantiis alcalinis vel terreis vel metallicis coniuncta crystallisationem amant et reliquas substantias compositas respuunt: cum vero inter substantias compositas nonnullae dentur, quae arctum haud raro connubium cum terreis vel cum metallicis vel, quod

quod inprimis fieri solet, cum alcalinis ineunt, accidit sane, vt, si acidum istis addatur et commixta ad crystallisationem disponantur, substantiae istae peregrinae simul crystallisentur, quae per se alias ad crystallisationem aptae prorsus non sunt. Sic tartaro emetico crystallisato substantia, emesin mouens, inest; sic in nitro flammante cupri particulae deprehenduntur, quando acidum nitri cum solutione cupri, ope alcali volatilis facta, commiscetur et liquor iste salinus crystallisationi exponitur. Itaque singularia remedia parari posse, sperandum est. Huc inprimis spectant sales medii, qui ex liquoribus, post praecipitationem residuis, per crystallisationem obtinentur.

§. 232.

Tartarus vitriolatus sulphureo regulinus.

Liquor salinus post praecipitationem sulphuris antimonii aurati, ope acidi vitriolici factam, residuus, accurate percolatus more consueto euaporetur et ad crystallisationem reponatur. Colliguntur in fundo crystalli, vt communi tartaro vitriolato propriae sunt, eo tamen discrimine, quod flavescant et saporem magis nauseosum excitent.

Vires.

Tartarus vitriolatus, hoc modo paratus, ob nonnullas, quas fouet, partes sulphureas et regulinas

M 3

gulinas

gulas viscidum pituitosum acidum efficacius, quam tartarus vitriolatus communis, resoluere et spasmos inde excitatos tollere videtur. Dosis scrupulus vnus ad drachmam vnā.

Si loco acidi vitriolici ad praecipitationem sulphuris antimonii aliud acidum, e. g. acidum nitrosū, vel acidum salis communis vel acetum etc. adhibitum fuerit, alia etiam habebis salia media, quae pro diuersa indole diuersas viscida morboſi species resoluere valent,

CLASSIS IV.

REMEDIA PER SVBLIMATIONEM PARANDA.

§. 233.

Sublimantur substantiae siccae, quarum partes constitutivae vel omnes volatiles sunt, vel etiam, si fixae simul insint, eadem volatiliū ope in altum tolli et volatiles tunc reddi possunt. Inter plura corpora, quae huc spectant et in vsum medicum conuerti possunt, sulphur, sales ammoniacales, sales alcalini volatiles, benzoes flores, camphora, sal succini acidus praecipua sūt, quae vel per se vel cum aliis fixioribus et volatilibus vel etiam cum fluidis coniuncta remedia maxime actiua praebent. In horum praeparatione

ratione cauendum imprimis est, ne substantiae inter se inuicem coniungantur, quae vel indolem venenatam manifestant, vel eandem induunt, aut ad minimum noxiae euadunt. Sic arsenicum nunquam ad hanc operationem adhibendum est; sic etiam plurima metalla, simili principio instructa, nunquam remedia dant; quodque ad fluida spectat, olea imprimis vnguinosa et corpora pinguedinosa aut alia, simili substantia donata, nunquam adiungenda sunt, siquidem facile rancorem concipiunt sicque substantias, corpori humano infestas, largiuntur.

§. 234.

Sal volatile oleosum succinatum.

Cucurbitae vitreae committantur salis ammoniaci vulgaris siccissimi partes sex, salis tartari itidem siccissimi partes decem vel duodecim, olei succini rectificati pars vna. Cunctis bene commixtis imponatur alembicus rostratus, cui recipiens adponatur. Commissuris bene clausis instituaturn leni igne sublimatio, tandiu protrahenda, donec nihil amplius adscendat. Flores alcalini, succini oleo impraegnati, ocissime vasi vitreo siccissimo indantur, eoque bene clauso in loco sicco feruentur.

Vires.

Alcali volatile succinatum insignes vires stimulantibus habet, viscidum pituitosum acidum, subtilissimos canales obstruens, resoluit et per

diaphoresin euacuat, spasmos inde natos tollit, et atoniae, ab eadem causa ortae, medetur. Datur a granis tribus ad scrupulum semis cum aqua destillata simplici vel alia odorata conuenienti.

Aliis praeterea remediorum praeparationibus eiusmodi alcalia inseruiunt. Sic cum soluto sale succini memoratum alcali succinatum ad saturationem vsque misceri poterit, et obtinebitur liquor succinatus mediae indolis, resolvente et neruina vi praeditus.

CLASSIS V.

REMEDIA PER CALCINATIONEM PARANDA.

§. 235.

Calcinatione principium cohaesionis materiale destruitur, substantiae fixiores magis euoluuntur et ad nouam mutationem subeundam aptae euadunt. Hinc producta obtinentur, nouis viribus instructa, ita tamen, vt plurima eorum, sicut sunt, interno vsui vix destinari queant. Complura enim, si ingerantur, gluten corporis humani elementare insigniter mutant et haud raro destruunt. Externo autem vsui modo plus simplici inseruiunt, plerumque tamen exsiccant vel partes arrodunt et destruunt. Praecipua, quae interne vsurpari possunt, terrea sunt, externe autem salino-metallica aut salino-terrea in vsum vocanda sunt. In praeparatione eorum
id

id inprimis obseruandum est, vt principium cohaesionis exacte separetur et substantiae perfecte friabiles euadant.

§. 236.

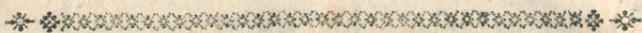
Cornu cerui calcinatum.

Capitis mortui cornu cerui quantum placet, imponatur patinae calcinatoriae aut idem crucibulo terreo immittatur. Exponatur igni libero et tamdiu in eo detineatur, donec vndique albedinem perfectam acquisiuerit. Puluis albus cum aqua commisceatur et cum ea coniunctus per viginti quatuor horas seruetur: aqua postea effusa, super lapidem laeuigatorium massa teratur et sponte exsicceatur. Tum per aliquot dies aeri liberiori exponatur, tandem ad vsum seruetur.

Vires.

Terreum hoc, calcinatione paratum et aeri liberiori expositum, acrimoniam, ab igne contractam, amittit et remedium sistit, quod acidum primarum viarum destruit. Caeterum pluribus remediis actiuis additum pro basi inseruit, neque vires eorum mutat.

ORDO III.

 REMEDIA CONSISTENTIAE
 MEDIAE.

§. 237.

Remedia consistentiae mediae vocantur, quae vel solo aspectu vel tactu partes tum solidas tum fluidas simul ostendunt et utrasque coniunctas fouent. In aliis eorum fluidae partes in aliis solidae eminent et sensu quasi percipiuntur. Quam ob rem duplex enascitur praeparandi modus, alter, ubi fluidae partes lentiores cum solidis coniungendae sunt, alter autem, ubi superfluae fluidae dissipandae sunt, quo demum concentratiora et efficaciora obtineantur. Itaque ad hanc classem ea, quae euaporatione et inspissatione, ad illam vero, quae per liquefactionem et coagulationem parantur, pertinent.

ORDO

III

CLAS-

CLASSIS I.

REMEDIA PER EVAPORATIONEM ET INSPISSATIONEM PARANDA.

§. 238.

Euaporatione partes fluidae cumque his etiam interdum solidae abeunt. Non solum autem solidae volatiles sed etiam fixae, si motus fluidorum impetuosior est, dissipantur, et substantiae hanc ob causam multum virium amittunt. Quapropter in praeparatione eorum eo semper allaborandum est, vt partes fixiores omnes et, quantum fieri potest, volatilium quoque nonnullae retineantur. Cauendum etiam est, ne partes, quae lenta euaporatione seruantur, ambulatione corrumpantur. Vitium enim capiunt, pristinas virtutes exuunt, nouas induunt et substantias vix salutes largiuntur memorata praeparata, si igne sicco vtimur, nec raro, si balneum arenae adhibemus. Hinc omnis euaporatio tum ob hanc tum ob illam rationem, siue in vase aperto, siue clauso instituat, in maris aut vaporis balneo instituenda est. Sic enim dissipatio vtium partium earundemque corruptio optime praecauetur. Praecipua, quae huc spectant, remedia, in officinis praee aliis asseruanda, sunt extracta, variae mellis et roob species tandem syrupi.

I. EX-

I.

EXTRACTA.

§. 239.

Ad extracta rite paranda requiritur, vt substantiis solidis conuenientia menstrua adfundantur, cum iisdem vel digerantur, vel coquantur, per filtrum traiciantur et leni euaporatione inspissentur. Cumque *substantiae solidae ex particulis saepe diuersis componantur*, diuersa etiam menstrua simul adfundenda, singula deinde inspissanda, inspissata commiscenda et denuo rite inspissanda sunt. Inter menstrua, ad hanc rem idonea, aqua, acetum, liquores salini mediae indolis inprimis sal ammoniacus liquidus et spiritus vini praecipua largiuntur.

§. 240.

Extractum millefolii aquosum.

Infundatur summitatum millefolii pars vna aquae simplicis calidae partibus decem. *Infusa* digerantur in loco temperato per triduum; postea vaporis aut maris balneo per octo horas committantur. Tum liquor effundatur et residuum exprimatur: cuncta, per filtrum traiecta, in vase euaporatorio balneo vaporis imponantur et euaporatio continuetur, donec in mellis spissioris consistentiam abeat liquor. Tandem extractum hoc in vase vitreo aut terreo ad vsum seruetur.

Vires.

Vires.

Extractum millefolii aquosum lenem vim resoluentem cum roborante coniunctam habet et prodest, vbi solida ob viscidum pituitosum laxum relaxantur. Praeterea vlcera interna abstergit et ad consolidationem disponit, lympham nutrientem, naturali tenuiorem factam, condensat et ad appositionem disponit. Datur a scrupulo vno ad drachmam vnā in forma pilularum aut cum aqua millefolii in potione.

§. 241.

Extractum millefolii spirituosum.

Summitatum millefolii pars vna infundatur spiritus vini rectificati partibus decem. Infusa digerantur in loco temperato per aliquot dies, postea balneo vaporis per horam imposita et frige facta exprimantur, colentur et in retorta, balneo vaporis imposita, recipiente adglutinata ad mellis consistentiam inspissentur et ad vsum seruentur.

Vires.

Extractum millefolii spirituosum vires magis roborantes et exsiccantes, cum balsamicis coniunctas, obtinet. Hinc prodest, vbi solida ob aquosam humorum indolem insigniter relaxata sunt, et vbi humores ob aquosam colluuiem condensatione indigent. Sumitur a scrupulo vno ad drachmam dimidiam in forma pilularum aut cum aqua millefolii in potione.

§. 242.

§. 242.

Extractum millefolii aquoso-spirituosum.

Commisceantur extracti millefolii aquosi et spirituosi partes aequales; addatur spiritus vini dephlegmati tantundem. Bene commixta in retorta vitrea, balneo vaporis imposita, ad mellis fluidioris consistentiam inspissentur et ad usum feruentur.

Vires.

Extractum hoc compositum et viribus millefolii ditatum, vim lenissimam resoluentem cum roborante et balsamica coniunctam obtinet et conducit, vbi partes laesae robore indigent, atque putridum, a viscido vnguinoso in morbis lentis abortum, corrigendum et partes hanc ob causam laesae consolidandae sunt. Dosis et modus vtendi vt in praecedentibus.

§. 243.

Extractum aloes acetosum.

Aloes succotrinae pars vna commisceatur cum aceti vini optimi partibus sex. Digerantur per aliquot dies et, modo descripto, §. 240. inspissentur.

Vires.

Extractum aloes, cum aceto paratum, lenes vires purgantes et antiputridas obtinet, minus calefacit et stimulat quam aquosum aloes extractum et in morbis lentis iisque praecipue prodest,
vbi

vbi putridum in viscido pituitoso lente euoluitur et partes solidas laedit. Datur a scrupulo dimidio ad scrupulum vnum in forma pilularum aut cum infuso amaricante.

§. 244.

Extractum gummi ammoniaci cum liquore nitri regenerati.

Gummi ammoniaci pars vna digeratur per aliquot dies cum liquoris nitri regenerati in loco temperato; postea idem, quod §. 240. notatum fuit, obseruetur. Extractum ad vsum seruetur.

Vires.

Gummi ammoniacum, hac ratione solutum et inspissatum, remedium largitur, quod viscidum inflammatorium et atrabilarium resoluit, humores attenuat et vel ad diaphoresin vel ad diuresin disponit. Sumitur a scrupulo vno ad drachmam dimidiam in aqua mellita. Inseruit praeterea hocce extractum essentiae gummi ammoniaci cum liquore nitri regenerati parandae.

§. 245.

Extractum myrrhae cum sale ammoniaco liquido.

Myrrhae electae pars vna commisceatur cum salis ammoniaci liquidi partibus decem. Cunctis ad modum §. 240, obseruatis, extractum ad vsum seruetur.

Vires.

Vires.

Myrrha, nobile hoc naturae productum, hac ratione tractatum, extractum praebet, quod vires resolventes, exsiccentes et antiputridas obtinet, et conducit, vbi vlcera interna, a viscido vnguinoso producta, abstergenda laesaeque partes ad consolidationem disponendae sunt. Prodest insuper, vbi putredo post praegressas febres acutas sensim subnascitur. Digestionem promouet, bilem acuit et viscidam seu aquosam corrigit. Datur a scrupulo dimidio ad scrupulum vnum cum infuso amaricante aromatico aut aceto.

II.

M E L L A.

§. 246.

Mel, accurate disquisitum, syrupus naturalis est: dulcis enim eiusdem substantia cum oleoso-mucilagineis aliisque efficacioribus substantiis mixta est. Itaque ratione efficacitatis per artem substantias efficaces cum melle optime coniungi ideoque nouum compositum, nouis viribus instructum, produci posse, colligendum est. Inter substantias, quae melli admiscendae sunt, acida vegetabilia eminent, quae vel per se, vel cum aliis corporibus coniuncta, egregia remedia largiuntur. Praeter haec vero et gummosa vel gummoso-resinosa corpora et acido-dulcia adiungi possunt;

possunt; immo amaricantia adeo connubio non aduersantur. Alcalia vero et saponem alcaliscentes vel ad indolem alcaliscentem vergentes, melli si admisceantur, compositum vix laudabile producant: hinc huic praeparationi eiusmodi substantiae adhibendae non sunt.

§. 247.

Oxymel Angelicae.

Cum mellis despumati partibus tribus in vase terreo non vitreato commisceantur aceti angelicae, §. 177. partes duae; dein vase obiecto leni igne ad ebullitionem vsque coquantur; tandem frigescant et ad vsum feruentur.

Vires.

Oxymel angelicae vires easdem fere obtinet, quam acetum angelicae, efficacius tamen concreta viscida resoluit, magis emollit et ad diaphoresin et diuresin disponit. Praeterea putredini, in acutis morbis sensim euolutae, aduersatur et viribus etiam, ob eandem causam fractis, prospicit. Datur a drachmis duabus ad vnciam vnam vel per se vel cum aqua quadam analeptica aut simplici aut infuso diaphoretico.

§. 248.

Mel myrrhatum.

Mellis despumati partes duae commisceantur cum myrrhae, sufficiente quantitate aquae

N

simpli-

simplicis destillatae, solutae parte vna. Mixta deinde in vase terreo non vitreato leni igne coquantur et semel ebulliant. Refrigerata seruentur.

Vires.

Mel hoc, myrrhae virtute balsamica imbutum, vlcera interna abstergit, depurat et ad consolidationem disponit: paululum exsiccat, aquosam colluuiem minuit et calorem quodammodo auget. In genere mel illud viscidum aquosum iners attenuat et lympham nutrientem, ab eadem causa corruptam, corrigit. Datur ad drachmas duas in vehiculo aquoso.

I I I.

R O O B.

§. 249.

Roob seu Rohob sunt substantiae spissiusculae ex pulposis fructibus contusis, expressis et per coctionem inspissatis paratae. Praeparatio eorum id imprimis requirit, vt membranaceae et terrestres partes inertes separentur. Iuuat etiam, si nonnullis, quorum succus non adeo aquosus est, aqua addatur et cum iisdem coquatur, quo membranaceae partes melius seiungi et succulentae facilius inspissari possint.

§. 250.

Roob Prunorum.

Prunorum damascenorum, a nucleis separatorum, et minutim concisorum quantitate, quae placet,

placet, vas figulinum ita repleatur, vt tertia pars vacua maneat; deinde aqua tanta copia adfundatur, vt quarta tantum vasi pars vacua relinquatur. Posthac per duas horas omnia coquantur et bacillo ligneo saepe moueantur. Ab igne tum remota et adhuc calida per cribrum, paruis foraminibus pertusum, traiciantur; massa spissiuscula demum, igni rursus exposita, sub continua fere agitatione lente inspissetur et refrigerata seruetur.

Vires.

Roob prunorum, hoc modo paratum, lubricante et leni vi soluente instructum est et aliis praeparationibus e. g. electuariis laxantibus inseruit. Solum si vsurpatur, et aqua diluitur, siccitati internae medetur et diuresin promouet.

I V.

S Y R U P I.

§. 251.

Syrupi sunt succi, saccharo inspissati, siue ei naturales sint siue ope aquae ex substantiis minus succulentis parati. Ad syrupos praeparandos tales imprimis substantiae adhibendae sunt, quae saporem non adeo ingratum excitant. Quapropter substantiae acidae aut acido-dulces adhibendae sunt: in genere tamen syruporum numerum in officinis valde imminuendum esse,

N 2

tramur.

tramur. Praeterea saccharum magis oleosum quam crystallisatum adhibendum est, quo crystallisatio, ut saepe fieri solet, impediatur et corruptio praecaveatur.

§. 252.

Syrupus Ribesiorum.

Succi ribesiorum partem unam commisce cum sacchari oleosi, v. g. *Moscovici* dicti, sufficiente quantitate soluti et per linteum colati, partibus duabus. Bene permixta super lenem ignem sensim ad mellis spissioris consistentiam inspissentur.

Vires.

Syrupus ribesiorum densitatem humorum minuit, viscidum atrabilarium et inflammatorium resoluit, siccitatem tollit, oleosam humorum partem, nimis motam, cum aqua arctius coniungendo, compefcit et diuresin adiuuat. Aliis remediis, ob eundem finem praescriptis, additus eorum vim adiuuat iisdemque gratiorem saporem conciliat.

CLAS-

CLASSIS II.

REMEDIA PER LIQVEFACTIO-
NEM ET COAGVLATIONEM
PARANDA.

§. 253.

Fusione, leni igne peragenda, seu liquefactio-
ne corpora, oleosis partibus vnguinosis do-
nata, in fluidum cominuantur et eo dispo-
nuntur, vt cum aliis, natura fluidis aut solidis
accuratius commisceri possint. Fortem ignem
eiusmodi substantiae non ferunt, cum facile mu-
tentur et corruptae penitus euadant. Praeterea
volatiles quoque partes, alias retinendae, forti
igne in auram abeunt; quapropter lenissimus ca-
lor et talis quidem applicandus est, quem maris
balneum communicare solet. Remedia, quae
ad hanc classem pertinent, pauca numerabis:
praecipua sunt vnguenta, quae si solidam magis
formam induunt, vnguenta stricte sic dicta vo-
cantur, sin vero fluida magis sunt, linimenta au-
diunt.

§. 254.

Sunt itaque vnguenta remedia composita, ta-
ctu mollia, plus minus fluida, externo vsui de-
stinata, et parantur ex substantiis imprimis pingui-
bus, quibuscum olea vel pressa vel destillata et
resinosa aut gummosa corpora per fusionem le-

N 3

nem

nem coniunguntur. Numerus eorum itidem in officinis imminuendus est, licet non negandum sit, ea vtilitate destituta non esse. Possunt quidem aliae quoque substantiae, oleosis partibus destitutae, simul adiungi, cum vero talis praeparatio sola trituratione absque fusione leni et, vt dicunt, ex tempore institui possit, ea tantum vnguenta, quae aliquod tempus in praeparatione requirunt, praesto esse debent, quo postmodum faciliori negotio statimque alia, magis composita, praeparari queant. Caeterum vnguenta ad longum tempus adseruanda non sunt, cum facile corruptionem contrahant et indolem salutarem exuant.

§. 255.

Vnguentum olei oliuarum.

Seui ceruini portio pro arbitrio committatur vasculo vitreo; addatur olei oliuarum portio aequalis: imponatur vasculum balneo vaporis; liquefacta spatula lignea commisceantur et bene commixta ab igne remoueantur et frigescant.

Vires.

Vnguentum hoc oleosum partibus externe affricatum, emollit et ad suppurationem disponit et escharas separat. Aliis insuper vnguentis extemporalibus inseruit: e. g. si in olei terebinthinae partibus tribus soluuntur camphorae partes duae, hisque demum dicti vnguenti oleosi adduntur partes quinque vel sex, eaeque per triturationem

nem

nem bene commiscantur, unguentum camphoratum habebis, quod praeter vim emollientem, discutientem quoque et resoluentem obtinet.

Si sola tantum commiscendorum proportio variat, ita, ut haec ipsa fluida magis sint, linimentum erit. Sic si cum seui ceruini, leni igne liquefacti, parte una commiscantur olei terebinthinae camphorati partes tres aut quatuor, linimentum camphoratum habebis, quod eandem vim exercet, praeter id, quod minus emolliat et efficacius paulo resoluat.

§. 256.

Haec exempli loco adduxisse, sufficiat. Multo plura quidem addi potuissent, sed instituti ratio in praesenti prolixitatem vetat. Fatemur insuper, nonnulla adhuc praeparata, in officinis haecenus usitata, desiderari posse: sic v. g. confectiones, condita, conseruae, rotulae, morsuli, trochisci, taedae et alia eiusmodi plura in officinis prostant, quorum nulla a nobis facta est mentio; cum vero ista praeparata ita comparata esse videantur, ut absque vlla iactura ex officinis exulare possint, sicco pede ea transire, consultum duximus. Optandum etiam est, ut eiusmodi praeparata, remediorum nomine non insignienda, eiiciantur, quo labores pharmaco-
poi imminuantur et tempus, in his alias con-

sumendum, aliis vtilioribus eorundemque rectae praeparationi impendatur. Nihil magis demum in votis est, quam vt delineationem hanc pharmaciae, ad cuius normam perfectior pharmacopoea elaborari possit, quamque in vsum medicinae practicae communicamus, Lectores Beneuoli bonam in partem interpretentur.

INDEX.